

SUNNE KOMMUN

Datum
2019-04-30

Sida
1 (48)

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen - LIS
Sunne kommun, Värmlands län
KS2018/378

SUNNE | VÄRMLAND

Postadress
Sunne kommun
1. Plan & Projekt
686 80 Sunne

Besöksadress
Plan & Projekt
Kvarngatan 6
Sunne

Telefon
växel
0565-162 25 direkt
076-100 41 16 mobil

Internet och fax
sandra.bood@sunne.se
fax

Giro och org nr
bankgiro
org nr

Handläggning

Rubricerad LIS-plan har varit föremål för samråd enligt plan- och bygglagen (PBL 2010:900) under tiden 2 juli 2018 till 30 september 2018. Planen har skickats till kommunala och statliga remissinstanser samt till ägare inom LIS-områdena. Planen har funnits tillgänglig för allmänheten på Plan och projekt, biblioteket och på kommunens hemsida samt att ett samrådsmöte hölls den 12 september 2018 i biblioteket för fastighetsägare inom LIS-områdena.

LIS-planen är ett tillägg till kommunens översiktsplan som pekar ut områden som är lämpliga för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Ett LIS-utpekande av ett område innebär att det finns ett särskilt skäl att hänvisa till vid dispensprövning eller upphävande av strandskyddet inom ett avgränsat område. Möjligheten att skapa utveckling genom att underlätta för boende och näringsverksamhet i anslutning till vatten är en viktig del i att skapa fortsatt serviceunderlag och livskraft på landsbygden.

Inkomna synpunkter

Skriftliga yttranden har inkommit enligt följande:

- Länsstyrelsen
- Lantmäteriet
- Trafikverket
- Forshaga kommun
- Fortum
- Miljö och bygglovsnämnden
- Sunne pastorat
- Tillgänglighetsrådet
- Vatten och avlopp, Avfall och plan och projekt
- Fastighetsägare vid område 1 (2 stycken)
- Fastighetsägare vid område 4 (2 stycken)
- Fastighetsägare vid område 5 (4 stycken)
- Fastighetsägare vid område 6
- Fastighetsägare vid område 7
- Fastighetsägare vid område 11
- Fastighetsägare vid område 13
- Fastighetsägare vid område 14 (2 stycken)
- Fastighetsägare vid område 16
- Fastighetsägare vid område 17 (2 stycken)
- Fastighetsägare vid område 18
- Fastighetsägare vid område 21
- Fastighetsägare vid område 22
- Fastighetsägare vid område 23 (2 stycken)
- Fastighetsägare vid område 19 och 20
- Fastighetsägare vid Örtjärn och Hemsjö
- Fastighetsägare vid Öjervik

Följande har ingen erinran mot planförslaget:

- Munkfors kommun
- Vattenfall

Innehållet har sammanfattats av kommunens arbetsgrupp för framtagandet av LIS-planen och redovisas nedan. Kommunens kommentar till yttranden redovisas med kursiv indragen text.

Länsstyrelsen

Ärendet

Rubricerat förslag till översiktsplan har översänts till Länsstyrelsen för samråd enligt 3 kap 8§ PBL. Förslaget har sänts för yttrande till berörda myndigheter samt till berörda enheter inom Länsstyrelsen. Skogsstyrelsen, Lantmäteriet, Försvarsmarken, Vattenfall eldistribution AB, Sveriges geotekniska utredning (SGU), Trafikverket och Svenska kraftnät har inkommit med yttranden med anledning av planförslaget. Samtliga remissinstanser förutom Trafikverket har inget att erinra mot förslaget. Trafikverkets synpunkter har sammanvägts i Länsstyrelsens yttrande.

Länsstyrelsens roll

Länsstyrelsen skall vid samråd om översiktsplan enligt 3 kap. 10 § PBL särskilt:

1. ta till vara och samordna statens intressen,
2. tillhandahålla underlag för kommunens bedömningar och ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. PBL, som hänsyn bör tas till vid beslut om användningen av mark- och vattenområden,
3. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses, att miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs och att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Sammanfattning

Sunne kommun har lämnat ett samrådsförslag över sin LIS-plan och föreslår 23 olika LIS-områden. Länsstyrelsen har ett flertal synpunkter och det handlar till största del om att tydligare redovisa underlag för respektive område. Detta för att ett tematiskt tillägg till ÖP ska vara så vägledande som möjligt i kommande prövningar. En bygglovs- eller planhandläggare behöver se vad som eventuellt behöver utredas.

Kommunen behöver ta hänsyn till och lyfta ett antal mål gällande Agenda 2030, friluftsliv och kulturmiljö. Kollektivtrafik och kommunens övergripande bostadsförsörjningsarbete behöver också belysas ytterligare. Utöver övergripande synpunkter har Länsstyrelsen även synpunkter på varje enskilt delområde.

Handlingar kompletteras och förtydligas med Agenda 2030, friluftsliv, kulturmiljö, kommunens övergripande bostadsförsörjningsarbete och kollektivtrafik.

Allmänt om planen

Sunne kommun har redan i sin kommunövergripande översiktsplan från 2011 pekat ut 18 områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Kommunen har dock valt att se över denna del och göra en ny plan i form av ett tematiskt tillägg till översiktsplanen då det förra utpekandet inte har lett till

önskad utveckling. Syftet med planen är att möjliggöra och understödja lokala initiativ för utveckling av landsbygden.

Utpekande av LIS-områden är ett sätt att redovisa vilka områden i strandskyddat läge som är aktuella för bostadsbyggande eller näringslivsutveckling i syfte att stötta lokalt belägen service. LIS utgör ett särskilt skäl enligt miljöbalken där skälet kan hävdas vid kommande prövningar med strandskyddsdispens eller strandskyddsupphävande i detaljplan.

I samrådsförslaget föreslås 23 LIS-områden varav sex områden är nya och i princip alla tidigare utpekade områden har justerats. Områdena föreslås ge möjlighet till både bostadsbebyggelse och näringslivsändamål och är belägna vid nio olika sjöar i kommunen.

Mål och strategier

Agenda 2030

Länsstyrelsen saknar en koppling mellan LIS-planen och de 17 globala mål som anges i Agenda 2030. Agenda 2030 ska genomsyra alla politikområden, inklusive fysisk planering. Kommunen behöver reflektera över vilka mål som berörs och eventuellt uppfylls genom utpekandet av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Se ovanstående svar om Agenda 2030.

Planeringsunderlag och allmänna intressen

Förutsättningar

I samrådsförslaget lyfter kommunen att översiktsplanen just är översiktlig vilket bland annat gör att enskilda platsers förutsättningar i detalj inte redovisas utan att dessa ska utredas i samband med fortsatt prövning. Länsstyrelsen håller med om att en översiktsplan ska vara just översiktlig men det finns vissa övergripande förutsättningar som ändå är viktiga att redovisa inför kommande prövningar.

På sidan 26 i samrådshandlingen finns det en översiktlig karta över alla LIS- områden i kommunen. Det vore bra om denna visade vilka områden som är tänkta för bostadsändamål respektive näringslivsändamål med olika färger. Detta för att ge en tydlig överblick över de utpekanden som kommunen gör.

Den översiktliga kartan kompletteras och förtydligas efter Länsstyrelsens önskemål.

Under varje LIS-område finns en mycket översiktlig beskrivning i text om platsens förutsättningar samt en karta över området. Kartorna är dock suddiga, saknar skalangivelse och innehåller endast tänkt etablering. Platsens förutsättningar behöver inte utredas i detalj men mycket underlag finns redan och behöver visas för att planen ska uppfylla sitt syfte med att vara vägledande inför kommande prövningar. Dessa förutsättningar kan exempelvis vara kända fornlämningar, artobservationer, kända biotoper, riskavstånd och översvänningsrisker.

Se ovanstående svar.

I LIS-planen från 2011 finns detaljerade kartor över varje område där bland annat översiktliga naturvärden och tillgänglighet redovisas.

Det är även viktigt att understryka att ett utpekad LIS-område inte är en garanti för att hela området är tillgängligt för exploatering. Kommunen behöver därför tydligare redovisa de plats specifika förutsättningarna och de underlag som finns tillgängliga, gärna genom tydligare kartbilder.

Se ovanstående svar, även områdeskartorna uppdateras med beskrivna restriktioner och värden

Fortsatt prövning inom LIS

För varje LIS-område har kommunen angett hur man avser att gå vidare med kommande prövning genom antingen förhandsbesked och bygglov eller detaljplan. Det finns även riktlinjer för fortsatt prövning angivna.

Länsstyrelsen förstår tanken med inriktningen men risken finns att detaljplanekravet ändå kan utlösas om frågor behöver lösas i ett större sammanhang även i områden som idag endast bedömts behöva prövas genom förhandsbesked/bygglov.

Länsstyrelsen rekommenderar därför att kommunen endast anger fortsatt prövning för de områden som idag uppenbart behöver detaljplaneras. Att andra åtgärder kräver bygglov regleras ändå i plan- och bygglagen.

Synpunkten noteras. Kommunen har tagit ställningstagandet att det är av mer stöd för bland annat bygglov att behålla beskrivningen om prövning av områden kommer att ske antingen genom förhandsbesked och bygglov eller detaljplan så som LIS-planen anger. Dock kompletteras beskrivningen för vissa områden, där tätbebyggelse kan tillkomma i och med LIS-planen så kan det bli ett plankrav för detaljplan.

Friluftsliv

Sedan 2012 finns tio nationella mål för friluftslivet som syftar till att öka människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv med allemansrätten som grund. Områden av värde för friluftslivet är ett allmänt intresse och ska så långt möjligt värnas.

Friluftslivet bedöms även ha stor betydelse för folkhälsan och den regionala utvecklingen, t ex besöksnäringen.

De tio målen handlar om tillgänglighet, engagemang/samverkan, allemansrätten, tillgång till natur, attraktiv tätortsnära natur, regional tillväxt, skyddade områden, friluftsliv i skolan, folkhälsa samt kunskap om friluftslivet. Målen ska vara uppfyllda 2020.

För att i enlighet med friluftsmålen tillgodose friluftslivets värden och behov i samhällsplaneringen krävs att det finns en god kännedom om friluftslivets förutsättningar.

En grundläggande förutsättning är därför att kommunen har ett uppdaterat kunskapsunderlag som redovisar områden av vikt för friluftslivets många aspekter. Ett sådant kunskapsunderlag saknas idag i de flesta kommuner och Naturvårdsverket har därför tagit fram en metod för kartläggning och värdering av sådana områden. Med utgångspunkt i ett uppdaterat och för friluftslivet heltäckande kunskapsunderlag bör kommunerna arbeta fram friluftsplaner eller motsvarande som visar hur kommunen ska arbeta strategiskt för att uppfylla friluftsmålen.

Länsstyrelsen anser att friluftsvärderna endast beskrivs på en översiktlig nivå i samrådsförslaget och ingen koppling till friluftsmålen görs. Kommunen bör därför utveckla detta till granskningskedet och överväga att även ta fram en friluftspan.

Handlingarna kompletteras med att tydliggöra hur kommunen arbetar med målen samt så förtydligas hur fri passage tillgodoses till stranden mellan tomterna.

Kulturmiljö

Från år 2014 finns det nya kulturmiljömål som ska förhållas till även i samhällsplaneringen. I samrådsförslaget omnämns inte dessa mål. Då kulturmiljö utgör en resurs i samhället borde dessa tas tillvara i arbetet med att stärka landsbygden, inte minst som en parameter för en hållbar och jämlik samhällsutveckling. Sunne kommun är även i behov av att uppdatera sitt kulturmiljöprogram. Bl.a. behöver planerings- och kunskapsunderlaget förbättras inför fortsatt planering och tillståndsprövning genom inventeringar och utvärderingar. Idag saknas t.ex. beskrivningar och värderingar av bebyggelse från efterkrigstid och framåt.

I det regionala kulturmiljöprogrammet Ditt Värmland från 1989, har Länsstyrelsen redovisat 31 särskilt värdefulla kulturmiljöer i Sunne kommun. Det är tre LIS-områden som delvis berör dessa värdefulla kulturmiljöer; Västerrottna, Sunne och Östra Ämtervik.

Inom flera LIS-områden finns fornlämningar i form av förhistoriska gravar och boplatser vilka inte är avgränsade ytmässigt, med andra ord kan stora delar av ett föreslaget område vara lagskyddad som fornlämning.

Vad gäller byggnation av bostäder eller andra byggnader intill fornlämningar ska även av den visuella påverkan av fornlämningarna, hur dessa upplevs i terrängen och möjligheten att fortsatt besöka dessa efter det att närområdet tagits i anspråk beskrivas.

Området kring Fryken, men även i anslutning till övriga sjöar i området, innehåller rikligt med förhistoriska gravar men även boplatzlämningar och indikationer på boplatser i form av påträffade lösfynd. Länsstyrelsen bedömer därför att ytterligare lämningar, i huvudsak bestående av bosättnings- och bebyggelseämningar utan synliga spår ovan mark, kan finnas på flera håll. I samband med planering för nya boende-, arbetsplats-, kommunikationsområden eller andra större arbetsföretag är det därför sannolikt att Länsstyrelsen kommer att fatta beslut om särskild utredning enligt kulturminneslagens 2 kap 11 § för att klarlägga eventuell förekomst av ytterligare fornlämningar.

Länsstyrelsen kan inte av samrådsförslaget utläsa var kända fornlämningar finns då dessa inte redovisas på något kartunderlag, detta är bara angivet i text. Det går heller inte att utläsa om en lokaliseringssprövning är gjord utifrån fornlämningsbilden. Kommunen bör därför redovisa och synliggöra var de kända fornlämningarna är lokaliserade och eventuellt undanta vissa områden.

Handlingarna kompletteras med kulturmiljömålen, kartlager över kända fornlämningar samt tydligare beskrivning kring fornlämningar i de LIS-områden som berörs av det.

Jordbruksmark

I samrådsförslaget anges att stor restriktivitet har iakttagits vid utpekandet av LIS-områden innehållande jordbruksmark. Viss jordbruksmark finns dock utpekad som en del av ett större sammanhängande område. I dessa fall finns riktlinjer för hur placering av ny bebyggelse ska ske för att minska påverkan på jordbrukslandskapet, och för att minska visuella påverkan som riskerar att bryta de öppna landskapen, vilket är positivt. Bedömningen har gjorts att utpekandet av jordbruksmark i dessa områden är för att få sammanhängande och funktionella utvecklingsområden.

Länsstyrelsen saknar dock en generell beskrivning av restriktiviteten att ianspråka jordbruksmark enligt 3 kap 4§ MB där den endast får tas i anspråk om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och att detta behov ej kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Kommunen behöver därför motivera ianspråktagandet utifrån lagen. Trots att kommunen i MKB anger att påverkan på jordbruksmarken bedöms bli mycket begränsad saknas en beskrivning av hur mycket mark som kan komma att ianspråktagas. Detta för att jordbruksmark är en ändlig resurs och byggnation på denna är inte reversibel.

Handlingarna kompletteras med en generell beskrivning av restriktiviteten att ianspråka jordbruksmark enligt 3 kap 4§ MB. En punkt med generella ställningstaganden angående bland annat jordbruksmark inom LIS- områdena har lagts till samt en närmre motivering under respektive områdesbeskrivning.

Klimatanpassning

Kommunen har inte i planförslaget tagit upp effekterna av ett förändrat klimat. Exempelvis har alla typer av jordbruksmark ett värde för livsmedelsproduktion i ett förändrat klimat. Olika jordar har olika egenskaper, vissa är en fördel under blötare år och andra under torrare år. Genom exploatering på jordbruksmark kommer sårbarheten för klimatförändringar i jordbruket att öka.

Klimatförändringarna påverkar även dricksvattenförsörjningen på olika sätt. I samrådsförslaget finns två områden utpekade vid dricksvattentäkter, Uddheden och Visten. För synpunkter kring Visten se rubriken *Mellankommunala frågor*. Vid Uddheden bör det analyseras närmare hur ny bebyggelse kan komma påverka grundvattenmagasinet i ett förändrat klimat.

Handlingarna kompletteras med en punkt om klimatförändringar där punkterna översvämningar och ras/skred anses mest angelägna att beakta utifrån ett klimatperspektiv. Anpassning har gjorts av Uddehedens LIS-område med anledning av VA-sidans synpunkter under planarbetet. Det införs ett bredare resonemang kring vattentäkten.

Avfallshantering

Under rubriken *Teknisk försörjning* i samrådsförslaget saknas ett resonemang om möjligheter till källsortering (främst förpackningar och papper) i de LIS-områden som inte ligger i anslutning till Sunne tätort.

Planhandlingarna kompletteras med mer information kring tilltänkt källsorteringen som anges i planbeskrivningen.

Natur

Inom några föreslagna LIS-områden beskrivs vissa naturvärden i text men finns inte markerade på kartan vilket gör det svårt att se var dessa naturvärden finns. Det saknas även en överblick på tillgången av strandområden i stort och en bedömning av påverkan på djur- och växtliv.

Planbeskrivningen kompletteras för att få en tydligare bild över naturvärdena för områdena.

I LIS-planen omnämns artskydd och skyddade arter och miljöer i begränsad omfattning och det saknas även i MKB en bedömning av påverkan på det generella biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § Miljöbalken. Kommunen bör se över om det finns objekt som öppna diken, åkerholmar, stenvägar och odlingsrösen vilka kan omfattas av biotopskydd i LIS-områdena. Detta eftersom man enligt 7 kap 11 § MB inte inom ett biotopskyddsområde får bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl och om åtgärden är förenlig med förbudets syfte kan Länsstyrelsen meddela dispens i det enskilda fallet. Vilket innebär att det inom ett biotopskyddsområde är förbjudet att skada naturmiljön och därför måste placering av ny bebyggelse anpassas till dessa.

Länsstyrelsen vill även i sammanhanget lyfta att det kan finnas värdefulla naturmiljöer som inte syns i befintligt data då dessa inte varit inventerade. Vad Länsstyrelsen kan se finns dock översiktliga naturvärdesunderlag framtaget i det äldre LIS-utpekandet vilket med fördel kan återanvändas. Om underlag inte finns kan sådana i form av naturvärdesbedömningar krävas vid kommande provning. Länsstyrelsen förespråkar att naturvärdesinventeringar genomförs enligt SIS och inom naturvärdesklasser. Inventeringen bör även lämpligtvis göras av ett större område då fragmentering av sammanhängande naturområden kan leda till påverkan på känsliga arter.

Om anläggningar som bryggor ska placeras utmed stränderna, så bör naturvärden vara identifierade så att anläggningarna placeras på lämpligaste plats utifrån friluftslivs- och naturvärden. Anläggningar som exempelvis bryggor kan upplevas som hinder och ett privatiserande av stranden.

Gällande bryggor så har kommunen lagt till en punkt som heter "vattenområden och bryggor" under generella ställningstaganden där kommunen resonerat att utifrån översiktsplanen så finns inte möjlighet att i detalj studera förutsättningarna på platsen och exakt lägesbestämning placeringen av en brygga, utan att denna bedömning behöver ske i samband med bygglov eller detaljplan eller anmälan/tillstånd enligt miljöbalken. Planbeskrivningen har utvecklats rörande naturvärden.

Kollektivtrafik och kommunikationer

Kommunen har övergripande lyft att LIS bland annat kan verka stärkande för befintlig kollektivtrafik och är en faktor för vald lokalisering. Denna aspekt är dock inget som skrivs om under varje enskilt LIS-område.

Satsningar ska under de kommande åren bland annat göras på Fryksdalsbanan och det hållbara resandet tar allt större plats på agendan när det kommer till diskussionen om ett förändrat klimat. Byggnation på landsbygden i attraktiva lägen kan ha en tendens att leda till boenden som blir mycket bilberoende. Därför bör kommunen lyfta betydelsen av det kollektiva resandet och redovisa avstånd till närmsta kollektivtrafik.

Synpunkten noteras. Kommunen hänvisar till kap om "landsbygdsutveckling och LIS" i planbeskrivningen där information om olika kollektivtrafiksmöjligheter finns redovisade. Kommunen kompletterar planbeskrivningen med en avståndsredovisning av kollektivtrafik under LIS-områdena.

Bostadsförsörjning

Länsstyrelsen saknar en koppling mellan LIS-planen och kommunens övergripande bostadsförsörjningsarbete. Enligt LIS-planen möjliggör utpekandet uppförandet av maximalt 514 bostäder. Det finns dock inget i LIS-planen som kopplar detta antal till det bostadsbehov som kommunen ser sig ha under kommande år. Det saknas även ett resonemang kring vilken typ av bostäder som förespråkas i olika delområden.

I kommunens bostadsförsörjningsprogram anges att snittet för byggnation under de senaste åren legat på ca 22 bostäder per år. Enligt den kommuntäckande översiktsplanen finns möjlighet att bygga 55 bostäder per år fram till 2031. Det kan alltså ta många år innan alla LIS-områden har byggts ut. Troligtvis kommer det heller inte att enbart byggas inom LIS- områden utan även inom andra delar av kommunen. Länsstyrelsen ser därför ett behov av att koppla kommunens övergripande bostadsbehov enligt bostadsförsörjningsprogrammet med LIS-planen.

Kommunen kompletterar LIS-planen med att förtydliga kopplingen mellan LIS-planen och Bostadsförsörjningsprogrammet. Kommunen påpekar även att Bostadsförsörjningsprogrammet ska justeras efter framtagandet av LIS-planen.

Riksintressen

Friluftsliv

Frykensäarna och Rottnen utgör riksintresse för friluftsliv och turism enligt 4 kap MB, vilket innebär att vattnet och strandområdet i sin helhet är att betrakta som mycket värdefullt ur friluftsperspektiv. Detta hindrar naturligtvis inte att LIS-områden pekats ut, men eftersom kommunen saknar ett tydligt, uppdaterat kunskapsunderlag där områden av vikt för friluftsliv av olika slag har kartlagts och värderats är det svårt att avgöra hur de föreslagna LIS-områdena faktiskt påverkar riksintresset.

Kommunen behöver därför tydligare, och med utgångspunkt i friluftsmålen, kartlägga vilka värden för friluftsliv som ryms inom de föreslagna LIS- områdena. Det är då viktigt att fånga upp bredden av friluftslivets behov idag, såväl som i framtiden.

Länsstyrelsen anser det också viktigt att kommunen ser till helheten när det kommer till påverkan på riksintresset. Det kan vara så att enskilda områden i sig själva inte påverkar riksintresset i stort men att alla utpekanden vid samma sjö sammantaget kan ge en annan bild.

Planbeskrivningen kompletteras för att få en tydligare bild över naturvärdena för områdena.

Kulturmiljö

De riksintresseområden för kulturmiljövård som pekats ut enligt 3 kap 6§ MB i Sunne kommun utgörs av Mårbacka, Rottneros, Askersby, Smedsby och Östra Ämtervik. Två LIS-områden ligger i nära anslutning

till riksintresseområdena Östra Ämtervik och Smedsby där riksintresset bland annat omnämns som ett av länets mest tilltalande ur landskapsbilds-synpunkt. Vidare omnämns att nybebyggelse och förändringar av befintlig bebyggelse bör prövas restriktivt. Det framgår dock inte hur man avser att förhålla sig till riksintresseområdet i samband med framtagandet av detaljplaner i LIS-område 15 och 16.

Kommunen gjorde ett medvetet val att inte planera för LIS-områdena i närheten av de utpekade riksintresseområdena för kulturmiljövård som nämns i ovanstående stycke på grund utav utpekandet av kulturmiljö. Framtida detaljplaner kommer inte beröra områdena.

Naturvård

Inom områden som är utpekade som riksintresse för naturvård och/eller landskapsbildskyddade områden bör utbyggnad ske på ett sådant sätt så att de utpekade värdena inte påverkas. Inom riksintresseområdena är det av betydelse att LIS-områdena naturvärdesinventeras i ett större sammanhang i kommande prövningar för att undvika skada på befintliga naturvärden.

Synpunkten noteras.

Miljökvalitetsnormer

Vatten

Den tabell som finns på sid. 19 över vattenkvalité för de sjöar som berörs av LIS-områden innehåller delvis felaktig information och dessutom saknas grundvattenförekomster som också berör de föreslagna LIS-områdena, Uddheden och Trötvik.

Tabellen innehåller också en kolumn där värdefullt vatten anges specifikt. Länsstyrelsen vill informera om att denna bedömning nu är drygt 10 år gammal och inte behöver vara felaktig, men det kan saknas viktig information som har framkommit sedan dess. Något som borde framgå i samma tabell är om LIS-områdena ligger i anslutning till en dricksvattenförekomst och om det finns vattenskyddsföreskrifter att ta hänsyn till.

Synpunkten noteras, tabellen uppdateras med bla grundvattenförekomst. Trötvik har tagits bort som LIS-område efter samrådet.

För Uddheden nämns att det finns en kommunal dricksvattentäkt och att det finns ett förslag på vattenskyddsområde. Det nämns också att ”det bedöms inte finnas någon risk att skyddsområdet för vattentäkten påverkas av bostäder inom utpekat LIS-område”. Det är dock ytterst oklart vad denna bedömning grundar sig på. Det behöver också anges hur MKN för vatten kan tänkas påverkas.

LIS-området Uddheden kompletteras med ett tydliggörande av vad bedömningen kring vattenskyddsområdet grundar sig på.

Generellt saknas en beskrivning av påverkan på MKN vatten i respektive avsnitt om konsekvenser för respektive föreslaget LIS-område.

Synpunkten noteras och LIS-planen kompletteras med förtydligande kring påverkan på MKN vatten under avsnitt om konsekvenser för skilda LIS-områden.

Mellankommunala frågor

Sjön Visten delas mellan tre kommuner, Sunne, Kil och Forshaga. Det är därför av stor vikt att frågor och planer kring sjön samordnas mellan kommunerna.

För sjön Visten finns en särskild rapport från 2011, framtagen av Vatten och Miljöbyrån i uppdrag av Länsstyrelsen. Här finns riskerna för Visten angivna och Länsstyrelsen ser att en ökad bebyggelse längs Visten i kombination med klimatförändringar ökar risken för en försämrad råvattenkvalitet.

Kommunen bör därför samråda särskilt med Forshaga kommun då Visten är Forshagas råvattentäkt.

Synpunkten noteras.

Hälsa och säkerhet

Översvämning

Länsstyrelsen anser att översvämningsfrågan inte har beaktats i planen. Denna fråga kan även vara av stor betydelse för hur LIS-områden lokaliseras. Enligt Boverkets tillsynsvägledning för översvämning bör ny sammanhållen bebyggelse lokaliseras till områden som inte hotas av översvämning. Med detta menas att ny sammanhållen bebyggelse som grundregel bör lokaliseras över högsta beräknad nivå för sjöar och vattendrag. Även klimateffekten bör beaktas och därmed läggas till den högsta beräknade nivån. Enstaka villor, fritidshus etc. kan lokaliseras till områden med måttlig sannolikhet för översvämning. Den årliga sannolikheten för översvämning bör då vara mindre än en 200-årsnivå, men klimataspekten bör beaktas även här.

Planbeskrivningen kompletteras för att tydliggöra översvämningsriskerna, utgår ifrån en 200-årsnivå som Länsstyrelsen föreslår.

I LIS-planen saknas nivåer för sjöarnas högsta beräknade flöde samt sjöarnas 200-årsnivå. Planen bör därför kompletteras med dessa uppgifter samt påslag för klimateffekten. Kommunen behöver även göra en bedömning av vilka områden som kan utgöra ny sammanhållen bebyggelse och utifrån det utveckla översvämningsfrågan till granskningsskedet.

Läs ovanstäm

Vatten och avlopp

I majoriteten av LIS-områdena anges att någon form av samordnat VA förespråkas i kommunal eller enskild regi. Länsstyrelsen anser att mark då behöver avsättas tidigt för dricksvattenförsörjning och omhändertagande av avlopp för att inte försvåra utvecklingen av områdena. Krav på detaljplan bör därför gälla i samtliga dessa områden. Ansvaret för utformningskrav och de övriga undersökningar som måste göras läggs då på kommunens planhantering och inte på enskilda byggherrar och bygglövshandläggare.

Planbeskrivningen förtydligas angående relationen mellan enskilda avlopp och dricksvattenförsörjningen.

Miljökonsekvensbeskrivning

På sidan 7 redovisas information om grundvattenförekomsten som Västansjö ligger ovanpå vilket är bra. För att få heltäckande information behöver det dock läggas till att det både finns en kemisk och en kvantitativ status.

Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras med information om den kemiska och den kvantitativa statusen.

Information om grundvattenförekomsten N Gräsmark saknas. För ytvattenförekomsterna anges endast den ekologiska statusen men inget om den kemiska statusen.

Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras med information om grundvattenförekomsten N Gräsmark.

För Kymmen ska god ekologisk potential uppnås innan 2027. Påverkanskällor för Övre Fryken och Mellanfryken behöver uppdateras då det saknas uppgifter i samrådshandlingen.

Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras med information om god ekologisk potential för Kymmen 2027. Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras med påverkanskällor för övre - och mellanfryken.

Gällande miljömålet levande sjöar och vattendrag anges att en viktig del i miljömålet är att säkra den framtida vattenförsörjningen vilket är positivt. På samma sätt behöver den grundvattenförekomst som också är dricksvattenförekomst nämnas, men då under ett annat miljömål.

Nollalternativsbekrivningen under samma mål bör förtydligas.

Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras angående grundvattenförekomst och nollalternativsbekrivningen förtydligas under samma mål.

Synpunkter på enskilda delområden

Länsstyrelsen kommer nedan att beskriva specifika synpunkter på varje enskilt LIS-område. Tidigare i yttrandet finns dock övergripande synpunkter som kommunen behöver ta hänsyn till vilket berör alla områden. Detta är exempelvis tydligare beskrivning och redovisning av platsernas förutsättningar genom text och kartor.

Noteras.

Övre Fryken

1. Lappnäs

Kommunen har angivit avstånd från LIS-området till Lysvik respektive Sunne. Enligt den översiktliga kartan över alla LIS-områden förefaller det vara närmare till Sunne än Lysvik, detta bör justeras. Förutsatt att de generella synpunkterna tas om hand till granskningskedet kan Länsstyrelsen godta LIS-området.

Synpunkten noteras och planbeskrivningen korrigeras med rätt uppgifter.

2. Ivarsbjörke

Inom LIS-området förefaller det finnas ett flertal fornlämningar samt en björkallé som behöver redovisas närmare. Länsstyrelsen anser även att syftet med LIS-utpekandet är otydligt och vad utpekandet förväntas att främja. Trafikverket har även i sitt yttrande påtalat de bristande siktförhållandena vid väg 908. Länsstyrelsen anser därför att LIS-området bör utgå.

Kommunen har beslutat att ta bort LIS-området efter samrådet med hänvisning till översvämningsrisk.

3. Lysvik

Förutsatt att de generella synpunkterna tas om hand till granskningskedet kan Länsstyrelsen godta LIS-området.

Noteras.

4. Råby

I Länsstyrelsens granskningsyttrande från 2011 godtogs inte LIS-området för bostäder eftersom service som nytillkommande bostäder skulle stödja saknades. Även tydlig VA-lösning saknades och risk för översvämning fanns. Länsstyrelsen godtog dock delen för näringslivsändamål.

Länsstyrelsen vidhåller att service att stödja saknas och därmed uppfylls inte syftet med LIS, däremot finns närhet till Lysvik sjövägen. Kommunen skriver att området ligger i närheten av kommunalt verksamhetsområde för VA. Länsstyrelsen har dock ingen kännedom om att området ligger i eller i närheten av ett verksamhetsområde. Kommunen har inte heller nu lyft översvämningsfrågan som var aktuell redan 2011.

Planbeskrivningen förtydligas med vilken service kommuner ser att LIS-området stödjer, information angående hur nära det är till kommunalt verksamhetsområde för VA läggs till och karta samt information angående översvämningsfrågan tas med.

Eftersom exploateringen inom området endast kan komma att prövas med förhandsbesked och bygglov ser Länsstyrelsen en svårighet med dispens från strandskyddet gällande bryggor. Kommunen behöver därför tydligare motivera syftet med utpekat område för båtplatser och varför det lokaliserats till valt vattenområde.

Planbeskrivningen kompletteras med en tydligare motivering till anläggning om bryggor. Gällande bryggor så har kommunen lagt till en punkt som heter "vattenområden och bryggor" under generella ställningstaganden där kommunen resonerat att utifrån översiktsplanen så finns inte möjlighet att i detalj studera förutsättningarna på platsen och exakt lägesbestämma placeringen av en brygga, utan att denna bedömning behöver ske i samband med bygglov eller detaljplan eller anmälan/tillstånd enligt miljöbalken.

Av ovan nämnda anledningar är Länsstyrelsen tveksam till LIS-utpekandet. Om det är så att en gemensam VA-lösning behöver lösas förespråkas även kommande prövning via detaljplan.

5. Öjenäs udde

Länsstyrelsen saknar en beskrivning av VA-situationen och inriktningen i området. Trafikverket har även poängterat att ingen exploatering av området får ske innan åtgärder för berörda plankorsningarna har utförts.

Eftersom exploateringen inom området endast kan komma att prövas med förhandsbesked och bygglov ser Länsstyrelsen en svårighet med dispens från strandskyddet gällande bryggor. Kommunen behöver därför tydligare motivera syftet med utpekade område för båtplatser och varför det lokaliseras till valt vattenområde.

Förutsatt att de generella synpunkterna tas om hand, att bryggområde och VA beskrivs mer till granskningsskedet kan Länsstyrelsen godta LIS- området.

Kommunen har beslutat att ta bort LIS-området efter samrådet.

6. Norra sundet

LIS-området är i sin helhet mycket omfattande vilket har betydelse för riksintresset för friluftsliv samt begränsningskravet i 7 kap. 18e§ MB där strandskyddets syften ska tillgodoses långsiktigt. I vissa delar finns också en svag beskrivning om vad syftet med området är. I Norra Sundet 1 och 2 är syftet särskilt svagt och Länsstyrelsen ser ingen anledning till att de föreslagna åtgärderna med strandpromenad, vindskydd och rastplatser skulle behöva ett LIS-utpekande. Därför bör dessa två områden utgå. Om det skulle bli aktuellt med ett brofäste inom området bedömer Länsstyrelsen att andra särskilda skäl finns för detta ändamål utöver LIS.

Delområde 1 och 2 tas bort.

I Norra Sundet 3 och 4 föreslås bostäder och näringsändamål i anslutning till Länsmansgården/Ulvsby herrgård. Vid denna plats blir sundet mycket smalt därför är det av stor vikt ur riksintresse men också landskapsbildssynpunkt att bebyggelse prövas med detaljplan. Det finns en även uttalad problematik med risk för ras och skred vilket också talar för en prövning med detaljplan.

Planbeskrivningen kompletteras och förtydligas utefter riksintresse, landskapsbildskydd, översvämning och skred. Norra sundet 4 har genomgått en revidering och har därmed avgränsats på grund av översvämningsrisk.

Eftersom exploateringen inom område 4 endast kan komma att prövas med förhandsbesked och bygglov ser Länsstyrelsen en svårighet med dispens från strandskyddet gällande bryggor. Kommunen behöver därför tydligare motivera syftet med utpekade område för båtplatser och varför det lokaliseras till valt vattenområde.

Planbeskrivningen kompletteras med en tydligare motivering till anläggning om bryggor.

En beskrivning av hur kommunen avser att lösa VA inom LIS-området saknas. Det anges endast att området till viss del ligger inom kommunalt verksamhetsområde för VA.

Planbeskrivningen kompletteras med förslag till lösning för LIS-området.

Kommunen behöver göra ovanstående justeringar samt ta hänsyn till de generella synpunkterna innan Länsstyrelsen kan ta ställning till om del 3 och 4 bör vara kvar.

7. Centrala Sunne

Likt Norra Sundet är LIS-området i centrala Sunne i sin helhet mycket omfattande vilket har betydelse för begränsningskravet i 7 kap. 18e§ MB där strandskyddets syften ska tillgodoses långsiktigt. Kommunen bör lämpligen undanta de områden i centrala Sunne där strandskyddet fortsatt har ett syfte.

LIS- område Centrala Sunne begränsas.

Troligen finns det även flera områden i tätorten där utveckling kan ske ur ett allmänt intresse givet andra särskilda skäl.

Kommunen skriver att utveckling med LIS inte syftar till att främja enskilda intressen, det finns dock till synes två verksamhetsområden på den västra sidan som omfattas av utpekandet. Det framgår dock inte om dessa verksamheter är allmänna eller enskilda.

Vissa av dessa områden har tagits bort och resterande avgränsas av allmän platsmark mot vattnet.

Länsstyrelsen ser en svårighet med dispens från strandskyddet gällande bryggor och båtplatser eftersom allt vattenområde pekas ut genom hela tätorten. Kommunen behöver därför tydligare motivera brygg- och båtplatsbehovet i Sunne och redovisa de lämpligaste platserna för ändamålet.

Planbeskrivningen kompletteras med en tydligare motivering till anläggning om bryggor.

Länsstyrelsen saknar en beskrivning av hur det är tänkt att exploateringen ska ta hänsyn och förhålla sig till värdebeskrivningen kring kulturmiljö.

Kartlagret uppdaterat med Ditt Värmland. Texten utvecklas rörande hur exploateringen ska ta hänsyn.

Länsstyrelsen vill också i sammanhanget informera om att beslut kring upphävande av fågelskyddsområdet enligt 7 kap. MB är under process och kommunen kommer att få detta beslut inom kort.

Noteras.

Förutsatt att de generella synpunkterna tas om hand och att ovanstående justeringar görs till granskningsskedet kan Länsstyrelsen godta LIS-området.

Rottnen

8. Uddheden

Det bör ändras i rubriken då förslaget LIS-området inte är belägen vid sjön Rottnen utan sjön Udden, detta har bland annat betydelse för redovisning av påverkan på miljö kvalitetsnormer för vatten. Länsstyrelsen saknar en beskrivning av hur VA-frågan avses att lösas inom området, särskilt när det är relativt många bostäder som möjliggörs.

Rubriken ändras till Udden i planbeskrivningen. Planbeskrivningen har också kompletterats rörande VA-frågor.

Förutsatt att de generella synpunkterna tas om hand och att förutsättningarna för VA beskrivs mer till granskningsskedet kan Länsstyrelsen godta LIS- området.

9. Trötvik

Gällande norra delen bör denna typ av verksamhet föregås av detaljplan då området ligger inom riksintresse för naturvård och dessa värden bör därför undersökas i ett större sammanhang. Kommunen föreslår även att det kan bli aktuellt med bland annat camping och stuguthyrning. Anläggandet av en sådan anläggning kan enligt bilaga 2 i miljöbedömningsförordningen (2017:966) antas medföra betydande miljöpåverkan vilket också är en faktor som pekar mot att en detaljplan bör göras.

Länsstyrelsen saknar ett resonemang kring vilken typ av service de nya bostäderna avser att stötta. Kommunen bör beskriva ovanstående synpunkter samt ta ställning till de generella synpunkterna till granskningsskedet innan Länsstyrelsen kan ta ställning till om området är lämpligt eller inte.

LIS-området har tagits bort.

10. Västerrottna

Inom LIS-områdets södra del finns en fornlämning som inte är ytmässigt avgränsad. Detta gör att man nu inte kan bedöma hur stor fornlämningen är, endast en uppskattad geometri finns och denna täcker en yta som till stor del berör LIS-området. Länsstyrelsen finner det därför olämpligt med ett LIS- utpekande på denna plats. Länsstyrelsen saknar även en redovisning av vilken servicebostäderna är tänkt att ge stöd för, vilket även lyftes i granskningsyttrandet från 2011. Detta bör beskrivas till granskningsskedet innan Länsstyrelsen kan ta ställning till om området kan anses lämpligt eller inte.

Planbeskrivningen kompletteras med förtydligande kring vilken service som menas samt geografiska förutsättningar i och med områdets angränsning till väg 882. Planbeskrivningen utvecklas och förtydligas rörande fornlämningar.

11. Bräckan

I Länsstyrelsens granskningsyttrande från 2011 lyftes synpunkten att det saknades underlag för kommersiell service vilket ledde till att Länsstyrelsen avstyrkte LIS utpekandet. Enligt uppgift är förskolan kommunen nämner i planhandlingen fortsatt nedlagd liksom även lanthandeln. Ungefär en fjärdedel av området utgörs av värdefulla ängs- och hagmarker samt ädellövskog. Länsstyrelsen anser därför fortsatt att LIS-området bör utgå.

Länsstyrelsens synpunkt noteras. Dock anser kommunen att området är ett attraktivt läge för lärare och studenter som flyttar in och som kommer vara verksamma på gymnasiumskolan Södra Viken. Kommunen satsar mycket vid Södra Viken och därmed är utpekandet av LIS-området Bräckan en möjlighet som kan stödja den fortsatta utvecklingen av hela området vid Södra Viken. Planhandlingarna kompletteras med utförligare beskrivningar gällande service.

Kymmen

12. Kymmen

Länsstyrelsen anser att detaljplan behöver upprättas på mellanområdet där bland annat en camping föreslås. Detta för att en sådan anläggning kan enligt bilaga 2 i miljöbedömningsförordningen (2017:966) antas medföra betydande miljöpåverkan.

Synpunkten noteras. Planbeskrivningen utvecklas gällande naturturismens miljöpåverkan.

Kommunen har inte angett vilken service som avses att stöttas vilket behöver utvecklas till granskningsskedet. Förutsatt att de generella synpunkterna också tas om hand kan Länsstyrelsen godta LIS-området.

Planbeskrivningen förtydligas med vilken service det syftar till.

Mellan-Fryken

13. Ingeby

Länsstyrelsen konstaterar att området behöver hantera ett flertal frågor gällande risk och säkerhet. Kraftledningen kommer att kräva en bebyggelsefri zon på ömse sidor. Riskavstånd alternativt skyddsåtgärder till järnvägen med hänsyn till farligt gods behöver tillämpas, framför allt i norra delen av området. Buller behöver också utredas. Länsstyrelsen välkomnar ombyggnaden av de planfria korsningarna och anser likt Trafikverket att ingen exploatering bör ske innan dessa är åtgärdade.

Planbeskrivningen förändras med hänsyn till riskfrågor, minskning har till exempel skett gällande max antal bostäder.

Med tanke på områdets känsliga landskapsbild blir gestaltning en fråga som kommunen behöver lägga särskild stor vikt vid i detaljplanearbetet och bygglovgivning. Förutsatt att de ovanstående och de generella synpunkterna tas om hand kan Länsstyrelsen godta LIS-området.

Synpunkten noteras.

14. Västra Ämtervik

Länsstyrelsen anser att utveckling för näringslivsändamål i det norra området är mest lämplig då bostäder kan ha en oönskad privatiserande effekt för området kring Sillegården.

Synpunkten noteras.

I mellanområdet bör hänsyn tas till kraftledningen. Länsstyrelsen kan dock se att en större exploatering än föreslagen i området är möjlig men detta behöver då prövas med detaljplan.

Planbeskrivningen har kompletterats angående kraftledningen. Synpunkten noteras.

LIS-området är i sin helhet mycket omfattande vilket har betydelse för begränsningskravet i 7 kap. 18e§ MB där strandskyddets syften ska tillgodoses långsiktigt. Detta har särskild betydelse för det södra området som Länsstyrelsen anser bör tas bort alternativt begränsas då området idag är obebyggt och ligger perifert jämfört med mellanområdet. Detta försvårar bland annat VA-utbyggnad. Området har också bedömts så pass värdefullt att utökat strandskydd till 300 meter råder.

Planbeskrivningen utvecklas rörande resonemanget på storleken på södra området.

Förutsatt att de ovanstående och de generella synpunkterna tas om hand kan Länsstyrelsen godta LIS-området i vissa delar.

15. Prästbol

Det saknas en generell beskrivning av LIS-området kopplat till den känsliga kulturmiljön och riksintresset, detta bör beskrivas ytterligare.

Synpunkten noteras och önskad information läggs till i planhandlingarna.

Gällande det norra området ställer sig Länsstyrelsen frågande till varför kommunen inte avser att utveckla området med bostäder invid befintligt sockencentrum.

Då det finns en betydande risk för översvämning vid Ämtans mynning bedömer kommunen det inte lämpligt att utveckla norra området med ny bostadsbebyggelse inom strandskyddat område kopplat till Prästbol by.

Eftersom exploateringen inom mellanområdet endast prövas med förhandsbesked och bygglov ser Länsstyrelsen en svårighet med dispens från strandskyddet gällande bryggor. Kommunen behöver därför tydligare motivera syftet med utpekade område för båtplatser och varför det lokaliseras till valt vattenområde.

Planbeskrivningen kompletteras med en tydligare motivering till anläggning om bryggor.

Länsstyrelsen anser att södra området omfattas av två delar, dels Bäviksviken och dels höjden söder därom. Området kring viken kan med fördel finnas kvar och utvecklas för bostäder. Vid höjden har däremot Länsstyrelsen gjort bedömningen att området har en storslagen landskapsbild och utgör en karaktäristisk brant ner mot Fryken vilket har betydelse för riksintressefriluftsliv. Därför bör denna del utgå.

Synpunkten noteras. Planområdet har reviderats och minskats ner för att inte peka ut hela den höjd som har betydelse för riksintresse friluftsliv.

16. Herresta

Länsstyrelsen finner det positivt att områdets storlek anpassats för att undvika negativ påverkan på riksintresset och kulturmiljön. Skrivningen i samrådshandlingen är dock svårbegriplig och ger intrycket av att LIS-området har minskats gentemot tidigare förslag 2011 vilket inte är fallet.

Området är ytmässigt minskat sedan befintlig LIS-plan (2011)

Eftersom exploateringen inom området endast prövas med förhandsbesked och bygglov ser Länsstyrelsen en svårighet med dispens från strandskyddet gällande bryggor. Kommunen behöver därför tydligare motivera syftet med utpekade område för båtplatser och varför det lokaliseras till valt vattenområde.

Synpunkten noteras och planhandlingarna kompletteras med tydligare motivering kring anläggandet av bryggor.

Förutsatt att de generella synpunkterna också tas om hand kan Länsstyrelsen godta LIS-området.

17. Stavik

LIS-området är i sin helhet mycket omfattande vilket har betydelse för begränsningskravet i 7 kap. 18e§ MB där strandskyddets syften ska tillgodoses långsiktigt. Kommunen bör därför ta ställning och bevara områden som har en betydelse för strandskyddet. Med tanke på fornlämningsbilderna kan även lämpligheten av LIS ifrågasättas i stora delar då hänsyn behöver tas till dels de fysiska fornlämningarna men även deras plats i landskapet.

Kartan över LIS-området kompletteras med förtydligande kring vart fornlämningar finns.

Länsstyrelsen konstaterar att det norra delområdets södra del omfattas av detaljplan varför strandskyddsfrågan redan är hanterad i detta område. Det bör därför undantas från LIS.

LIS-utpekade syftar till att fortsatt ge särskilt skäl till upphävande av strandskydd om utbyggnad inte har skett och detaljplanen behöver ändras, vilket kan leda till strandskyddet upphävs.

Eftersom exploateringen inom området kan prövas med förhandsbesked och bygglov ser Länsstyrelsen en svårighet med dispens från strandskyddet gällande bryggor. Kommunen behöver därför tydligare motivera syftet med utpekade områden för båtplatser och varför det lokaliserats till valda vattenområden.

Planhandlingarna kompletteras med tydligare motivering kring anläggandet av bryggor.

Kommunen bör bearbeta ovanstående synpunkter samt ta ställning till de generella synpunkterna till granskningsskedet innan Länsstyrelsen kan ta ställning till om området är lämpligt eller inte.

18. Vitteby

Länsstyrelsen anser att beskrivningen av området och dess syfte är svagt. VA-frågan är ytterst diffus och behöver lösas i ett sammanhang. LIS- området berör ett större obebyggt område där naturvärden behöver utredas vidare i kommande prövning. Området är geografiskt nära Sunne tätort men saknar all väsentlig infrastruktur. Länsstyrelsen har gjort bedömningen att området har en storslagen landskapsbild och utgör en karaktäristisk brant ner mot Fryken vilket har betydelse för riksintresset friluftsliv. Länsstyrelsen anser därför att LIS-området bör utgå.

I inriktningen har antalet bostäder minskats och områdets storlek är minskat. Planbeskrivningen har överlag utvecklats för att tydliggöras.

19. Klövberget

LIS bygger på att möjliggöra byggande närmre vattnet och då främst inom det generella strandskyddet på 100 meter. Med tanke på platsens geografiska förutsättningar pekas endast LIS ut inom det utökade strandskyddet, 100-300 meter. Diskussionen om det utökade strandskyddet på Klövberget bör därför tas i ett annat sammanhang än i LIS-planen.

Synpunkten noteras.

Visten

20. Visten

Det framgår inte i planhandlingen vilken service LIS-området avser att stötta. Visten är en sjö som till stor del omfattas av utökat strandskydd med bl.a. avseende på den landskapsbild som råder med även avsaknaden av befintlig bebyggelse. Kommunen anger även i planhandlingen att det finns ett antal känsliga naturmiljöer.

Planhandlingarna kompletteras med förtydligande kring vilken service som stötts i och med LIS-området samt att kartan över området förtydligar vilka känsliga naturmiljöer som menas.

En motstridighet finns genom att Sunne kommun föreslår ny bebyggelse vid sjön samtidigt som området inte finns med i kommunens VA-plan särskilt med tanke på att Visten är råvattentäkt för Forshaga kommun.

I samband med bygglovsprövning görs en bedömning över vilken typ av skyddsklass det skall vara på den enskilda avloppsanläggningen.

Den norra delen avser att utveckla en befintlig camping och stugby vilket Länsstyrelsen godtar. Även det västra området kan godtas förutsatt att området prövas genom detaljplan. Detta för att det finns indikation för höga naturvärden som behöver utredas i ett större sammanhang. Kommunen behöver även säkerställa en långsiktigt hållbar VA-lösning i området.

Synpunkten noteras. Det då västra, nu mellanområdet begränsas ytmässigt och antalet bostäder minskas.

Länsstyrelsen anser att det södra området bör utgå. Landskapsbildens anses bli allt för påverkad. Det är idag en helt obebyggd udde där all väsentlig infrastruktur saknas. Eftersom exploateringen inom området endast föreslås prövas med förhandsbesked och bygglov ser Länsstyrelsen även en svårighet med dispens från strandskyddet gällande bryggor. Kommunen behöver därför tydligare motivera syftet med utpekade områden för båtplatser och varför det lokaliseras till valda vattenområden.

Synpunkten noteras. Den södra delen av LIS-området utgår.

Västansjö

21. Västansjö

LIS-området är i sin helhet mycket omfattande vilket har betydelse för begränsningskravet i 7 kap. 18e§ MB där strandskyddets syften ska tillgodoses långsiktigt. Kommunen bör därför ta ställning till områden som har en betydelse för att bevara strandskyddet och begränsa LIS-områdets omfattning särskilt när kommunen själv anger att området syftar till en varsam komplettering av enstaka bostadshus.

I Länsstyrelsens granskningsyttrande från 2011 lyfte Länsstyrelsen även att successivt ianspråkta LIS-området via bygglovgivning riskerar att påverka landskapsbildens på ett negativt sätt.

Planbeskrivningen kompletteras, nya byggnader bör placeras i anslutning till de skogsdungar som finns inom eller gränsar till LIS-området - byggnader bör inte placeras på öppen jordbruksmark. Nya byggnader bör placeras i anslutning till de skogsdungar, befintlig bebyggelse eller vägar som finns inom eller gränsar till LIS-området - byggnader bör inte placeras på öppen jordbruksmark.

Eftersom exploateringen inom området endast föreslås prövas med förhandsbesked och bygglov ser Länsstyrelsen även en svårighet med dispens från strandskyddet gällande bryggor. Kommunen behöver därför tydligare motivera syftet med utpekade området för båtplatser och varför det lokaliseras till valt vattenområde.

Vattenområdet har utgått ur LIS-området.

Förutsatt att de generella synpunkterna också tas om hand kan Länsstyrelsen godta LIS-området i en begränsad form.

Hällsjön

22. Bäckalund

Länsstyrelsen anser att beskrivningen av området och dess syfte är svagt. LIS-området är i sin helhet mycket omfattande vilket har betydelse för begränsningskravet i 7 kap. 18e§ MB där strandskyddets syften ska tillgodoses långsiktigt. Kommunen bör därför ta ställning till områden som har en betydelse för att bevara strandskyddet genom att begränsa och precisera LIS-området. Då området idag även utgörs till största del av skog behöver även eventuella naturvärden utredas samlat i kommande prövning.

LIS-området minskas ned och preciseras med hänvisning till begränsningskravet till tre områden – norra, mellan och södra.

Eftersom exploateringen inom området endast föreslås prövas med förhandsbesked och bygglov ser Länsstyrelsen även en svårighet med dispens från strandskyddet gällande bryggor. Kommunen behöver därför tydligare motivera syftet med utpekade området för båtplatser och varför det lokaliseras till valt vattenområde.

Synpunkten noteras och planhandlingarna kompletteras med tydligare motivering kring anläggandet av bryggor.

Det framgår inte av samrådshandlingen hur framkomligheten är till området då det till synes ligger relativt perifert. Förutsatt att de generella synpunkterna också tas om hand kan Länsstyrelsen godta LIS-området i en begränsad form.

Planhandlingarna kompletteras med beskrivning av framkomligheten till området.

Mellersta Lersjön

23. Södra Viken

Länsstyrelsen anser att LIS-området Södra Viken uppfyller syftet med LIS väl och godtar alla tre delområden förutsatt att de generella synpunkterna också tas om hand.

Noteras.

Eftersom exploateringen inom området endast föreslås prövas med förhandsbesked och bygglov ser Länsstyrelsen även en svårighet med dispens från strandskyddet gällande bryggor. Kommunen behöver därför tydligare motivera syftet med utpekade områden för båtplatser och varför det lokaliseras till valda vattenområden.

Synpunkten noteras och planhandlingarna kompletteras med tydligare motivering kring anläggandet av bryggor.

Lantmäteriet

Lantmäteriet har enligt 3 kap. 9–10 §§ PBL ingen fristående roll i samrådsförfarandet när översiktsplaner tas fram. Lantmäteriet ska vid förfrågan lämna sina synpunkter till länsstyrelsen och har därför inte några synpunkter att lämna till kommunen i detta ärende.

Noteras.

Trafikverket

Generella kommentarer

Trafikverket påpekar att god tillgänglighet skapas av bebyggelse och trafiksystem i samverkan där närhet och koncentration är viktiga inslag i bebyggelsestrukturen. Det är därför av vikt att utpekade LIS-områden samordnas med befintlig infrastruktur, kollektivtrafik och möjligheter till samhällsservice.

Vidare menar dom att en mer sammanhållen bebyggelseutveckling främjar ett trafikslagsövergripande resande och motverkar ett ökat bilberoende. Trafikverket menar att ett tillräckligt resandeunderlag för kollektivtrafiken säkras om den tillkommande bebyggelsen lokaliseras till områden med tillgång till infrastruktur och attraktiv lokal/regional kollektivtrafik och att behovet av exempelvis pendelparkeringar samt möjlighet till gång- och cykelvägar och säkra skolvägar etcetera tillgodoses.

Trafikverket påpekar att en framtida bebyggelseutveckling i LIS-områden utan närhet till utvecklad infrastruktur kan komma att ställa krav på utveckling och anpassningar av framförallt vägnätet i en takt och omfattning som kan vara svår att möta upp vad gäller långsiktig åtgärdsplanering och finansiering. Lokalisering av bebyggelse, verksamheter och service bör därför följa en långsiktig samhällsstruktur för hållbar utveckling där den fysiska tillgängligheten är god och transportsystemet kostnadseffektivt. Trafikverket menar att planeringsförutsättningen angående närhet till tillräckligt utvecklad infrastruktur bör därför i hög grad få inverka på de val av LIS-områden som redovisas.

Trafikverket anser att det således är positivt att Sunne kommun bland annat utgår från Hållbarhetsperspektivet enligt vilket bostadsbebyggelse inom LIS-områden föreslås på platser som är lokaliserade nära annan bebyggelse- och infrastruktur såsom nära större, allmänna vägar med kollektivtrafik, tätorter med service, stationssamhällen och samlad bebyggelse. Trafikverket anser dock att det vore önskvärt med en tydligare redovisning av hur nära respektive område kan nås med kollektivtrafik, exempelvis avstånd till en befintlig eller möjlig placering av busshållplats.

Synpunkterna noteras. Tydligare redovisning av närmsta hållplats läggs till i planhandlingarna.

Berörd statlig infrastruktur

Trafikverket har nedan listat den statliga infrastrukturen som förvaltas av Trafikverket och som berörs, med kommentarer för respektive område. Trafikverket har ett pågående åtgärdsprogram för slopning av ett antal plankorsningar (plk) längs Fryksdalsbanan.

LIS-område	Fryksdalsbanan	Väg	Kommentar
1 Lappnäs	Bro över 3501-5178-1 (enskild väg), km 49+751 Plk #25615 skydd Ab (enskild väg), km 48+638	(908) (908)	Området är primärt tänkt att nås via bron. Den har dock ej högsta bärighetsklass, men tillfart kan även ske via plk i Edsbjörke som har fullgott skydd och bibehålls enligt åtgärdsprogrammet.
2 Ivarsbjörke	Plk #25639 skydd K (enskild väg), km 55+477	908	Plk ska enl. åtg.paket uppdateras till helbommar, prel år 2020. "Kömagasinet" är dock för kort på östra sidan, 25 m till väg 908. Anslutningen vid väg 908 har även dåliga siktförhållanden. Det är olämpligt att etablera näringsverksamhet i området innan anslutningen/908 kan byggas om (ingår inte i åtgärdsprogrammet). Eventuellt bör LIS-området undantas.
3 Lysvik	Plk #25670 skydd B (väg 910), km 62+883	910 (908)	Åtgärdas preliminärt enligt åtgärdsprogrammet. (Kort magasin, 15 m). Berör ej LIS-området.
4 Råby		894	
5 Öjenäs Udde	Plk #25654 skydd CD (enskild väg), km 58+673 Plk #25648 skydd K (enskild väg), km 58+27	(908)	Dessa två plk uppdateras enl. åtg.paket, prel år 2020-2021. (Övriga 7 plk slopas) Exploatering av LIS-området får inte ske innan det utförts.
6 Norra Sundet Område 1		)	
e 2 7 Centrala Sunne Västra/Östra		(E45) E45 (908)	Näringsändamål? (B i lista sid 27). Väganslutning till området bör förläggas mot det kommunala vägnätet. Exploatering bör avvakta lokalisering av ev ny bro. (Trafikverket har i nuläget inget uppdrag att utreda frågan.) Väganslutning till området bör förläggas till bef anslutning mot väg E45 Inriktning bostäder? (N i lista sid 27).
	Ett antal plankorsningar	241	I lista sid 27 har inriktning N resp B/N troligen förväxlats? Bef plk och väganslutningar oförändrade.
8 Uddheden		888	Bef anslutningar mot väg 888 behöver ses över för ev åtgärder vid tillkommande trafikstring. Gäller särskilt den norra vid Lillsjövägen.
9 Trötvik		882	Anslutningar mot väg 882 behöver åtgärdas/nyanläggas.
10 Västerrottna		882/ 878	Bef enskild vägs anslutning vid korsningen 882/878 bör troligtvis åtgärdas för den tillkommande trafik som en exploatering skulle medföra.
11 Bräckan		(888)	

12 Kymmen		888	Väg 888 går igenom det norra området. En utbyggnad inom området bör utformas med en parallellväg som ansluter vid ett (eller ett fåtal) ställen mot väg 888. Det vill säga utfart bör inte anordnas direkt från respektive bostadsfastighet mot väg 888.
13 Ingeby	Plk #25544 skydd K (enskild väg), km 28+755		Åtgärdas enl. åtg.paket samt att 8 plk slopas och ny parallellväg byggs, prel 2019. Utbyggnad av LIS-områdena kan inte ske innan det utförts. Samordning bör ev ske vid byggnation av parallellvägen för anpassning av standard för tillkommande trafik från LIS-områdena.
			Inriktningen är bostäder vilket för att bli aktuellt kan kräva skyddsåtgärder (i främst det norra området) med avseende på närhet till järnvägen i risk-, buller- och vibrationshänseende. Trafikverket svarar ej för att möjliggöra eller bekosta skyddsåtgärder.
14 V Ämtervik	Plk #25537 skydd B (enskild väg), km 27+324 Plk #25522 skydd B (enskild väg), km 25+008		Åtgärdas enl. åtg.paket samt att 4 plk slopas och ny parallellväg har byggts väster om järnvägen. Åtgärdas enl. åtg.paket. Del av det södra området skulle kunna nås via väg från denna plk.
			(Samrådshandlingen uppger att utbyggnad i detta område är beroende av den parallellväg som Trafikverket planerar. Befintlig väg finns dock redan på östra sidan av järnvägen.)
15 Prästbol		716/ 800	
16 Herresta		(716/ 800)	
17 Stavik		(716)	
18 Vitteby		(716)	
19 Klövberget		716	Lämplig väganslutning av området till väg 716 behöver utredas.
20 Visten		798	Lämpliga väganslutningar av områdena till väg 798 behöver utredas.
21 Västansjö		882	Trafik från tillkommande bebyggelse bör ledas till befintliga anslutningar mot 882.
22 Bäckalund		(901)	
23 Södra Viken		(888)	

För område 1: Synpunkten noteras.

För område 2: LIS – området Ivarsbjörke har utgått.

För område 5: LIS-området Öjenäs udde har utgått.

För område 6: Delområde 1 och 2 har utgått.

För område 7: Listan över LIS-områden rättas till.

För område 8: Trafiklalstring och anslutningsvägar utredas vidare i detaljplaneprocessen.

För område 9: LIS-området Trötvik har utgått.

För område 10: vid etablering av näringsändamål ska ansökan till trafikverket om ändrad anslutning göras.

För område 12: Under detaljplaneprocessen utredas möjligheten till parallell väg. Vid enstaka bostadshus görs ansökan om anslutning till trafikverket.

Område 13: LIS-planen kan inte styra tiden för exploateringen genomförande. Detta får regleras i samband med lantmäteriförrättning eller bygglovsprövning. Planbeskrivningen kompletteras angående skyddsåtgärder.

Område 14: Planbeskrivningen justeras rörande parallellvägen

Område 19: Detaljplan finns i norr där vägen har lagts om. Annars utreds trafiklösningen i detaljplaneskedet.

Område 20: Närliggande väg är grusväg. Tillgänglighet till vägen får utredas i lantmäteriförrättningen eller bygglovsprövning. Vid stora etableringar ska ansökan om ändrad anslutning ske till trafikverket.

Område 21: Planbeskrivningen kompletteras med rekommendationen om användande av befintliga anslutningar till väg 882.

Trafikverkets sammantagna bedömning

LIS-planen är omfattande och illustrativ. Det vore dock önskvärt med en tydligare redovisning av avstånd till en befintlig eller möjlig hållplats för kollektivtrafik.

Synpunkten noteras och planbeskrivningen kompletteras med redovisning av tillgänglighet till kollektivtrafik för vardera utpekade LIS-område.

Område 5, 13 och 14 kan inte exploateras innan Trafikverket har åtgärdat aktuella plankorsningar med Fryksdalsbanan.

LIS-planen kan inte styra tiden för exploateringen genomförande. Vid lantmäteriförrättning och bygglovsprövning vägs trafikverkets åtgärdsprogram in.

Eventuellt bör område 2, Ivarsbjörke, utgå då anslutning vid väg 908 är undermålig ur trafiksäkerhetssynpunkt.

LIS-området har utgått.

För områdena 8, 9, 10, 12, 19 och 20 behöver anslutningar till statlig väg ses över i detaljplaneringskedet.

Synpunkten noteras.

Forshaga kommun

Sjön Visten är gemensam för kommunerna och dessutom huvudvattentäkt för Forshaga kommun. I förslaget finns tre delområden för bostäder respektive campingändamål utpekade.

Forshaga kommun vill understryka vikten av att en eventuell exploatering sker på sådant sätt att inte vattentäkten äventyras. Fastställda föreskrifter om vattenskyddsområde ska respekteras. Särskild omsorg måste ägnas avloppslösningar.

I övrigt har Forshaga kommun inga erinringar mot förslaget.

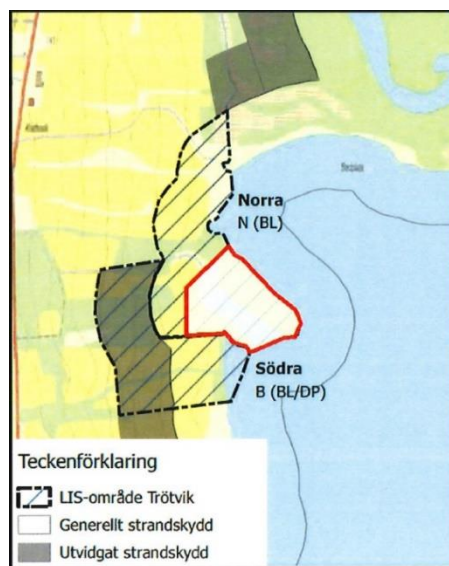
Synpunkten noteras. Planbeskrivningen förtydligas rörande sjöns roll som huvudvattentäkt.

Fortum

Fortum Sverige AB, såsom ägare till Kymmen och Rottens kraftverk i Sunne kommun, vill inkomma med följande synpunkter avseende förslag till landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Fortum vill uppmärksamma Sunne kommun på att bl.a. sjöarna Kymmen och Rottnen är reglerade vattenytor vilket gör att strandlinjen varierar på ett annat sätt än vid naturliga förhållanden.

Rödmarkerad yta av område 9 - Trötvik bör tas bort som LIS-område. Området ligger i direkt anslutning till in- och utlopp för Kymmens kraftverk och är direkt olämpligt att utpeka som LIS-område. Området begränsas av de två konstgjorda landarmar i Rottnen.

Lis-området Trötvik har utgått.

Vid område 12 - Kymmen vill Fortum uppmärksamma Sunne kommun på att sjön Kymmen är en kraftigt reglerad vattenyta, vilket gör att strandlinjens varierar. Under hela året varierar nivån upp till 7 m och från 1 juni till mitten av oktober får nivån variera 1,5 m mellan högsta och lägsta nivå. Ett övervägande bör därför göras avseende lämpligheten av ett LIS-område intill sjön Kymmen.

Planbeskrivningen kompletteras med ovanstående information, ett övervägande bör göras från fall till fall under bygglovsprocessen huruvida avståndet till vattnet är lämpligt.

Fortum vill även uppmärksamma Sunne kommun på att det felaktigt framgår av sid 19 i samrådshandlingen att Kymmen ska nå God ekologisk status 2027 vilket bör rättas till God ekologisk potential 2027.

Planbeskrivningen justeras med ovanstående information.

Energimyndigheten arbetar med att ta fram Riksintressen för vattenkraft, detta är en parameter som bör beaktas vid utpekande av LIS-områden inom kommunen.

Planbeskrivningen justeras med ovanstående information.

Fortum medverkar gärna till att föra en dialog kring ovanstående om så önskas från Sunne kommun.

Miljö- och byggnadsnämnden (MBN)

Kommunala VA nätet och enskilda avloppslösningar

För flera LIS-områden görs bedömningen att framtida utveckling inte påverkar recipientens möjlighet att uppnå miljö kvalitetsnorm till 2027 om ny bebyggelse ansluts till det kommunala VA-nätet. MBN vill därför betona vikten av att nuvarande kommunala reningsverks kapacitet och reningsfunktion ses över så att de med säkerhet klarar av att ta emot en eventuell ökad belastning.

Noteras.

MBN vill också påminna om vikten av fortsatt arbete med kommunens VA-plan och det är viktigt att det finns en aktuell prioriteringsordning för utbyggnadsplanerna som inte hamnar i konflikt med en eventuell utveckling i enlighet med LIS-planen.

Noteras.

Till exempel uppges att några LIS-områden, så som 4 Råby, 13 Ingeby och 23 Södra Viken, ligger inom kommunalt verksamhetsområde men utifrån de uppgifter MBN har tillgång till ser de antingen inte ut att ligga alls i kommunalt verksamhetsområde eller så ser de ut att bara delvis ligga inom kommunalt verksamhetsområde.

Område 13 ligger i ett verksamhetsområde med endast en liten del som inte är inkluderat. Område 4 ligger i närheten av ett verksamhetsområde vilket möjliggör för LIS-området att bli avtalskund mot verksamhetsområdet. Område 23, delar av området ligger inom verksamhetsområde och resten av området kan ansluta sig som avtalskund till verksamhetsområdet.

För område 6 Norra Sundet står att området till viss del ligger inom kommunalt verksamhetsområde. MBN påpekar att det inte framgår om VA-frågan därmed avses lösas kommunalt i hela området.

Delar av LIS-området ingår i verksamhetsområdet och vissa delar inte. De delar som inte ingår kan ansluta sig som avtalskund alternativt lösas VA-frågan med enskilda lösningar.

MBN menar att för område 15 Prästbol nämns att "utvidgning av kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp till mellersta delen bör utredas", men däremot nämns inget om avlopp för övriga delområden.

Planbeskrivningen kompletteras.

För område 3 Lysvik nämns att en befintlig enskild avloppsanläggning finns för Berga Hembygdsgård. MBN påpekar att den anläggningen är dimensionerad för en viss belastning så om det är tänkt att exempelvis uthyrningsstugor ska kopplas på anläggningen behöver den anpassas så att den klarar den nya belastningen.

Noteras. Planbeskrivningen kompletteras.

I områden där kommunalt VA inte är aktuellt vill MBN betona vikten av att man planerar för både dricksvatten och avlopp i ett tidigt skede då det behöver vara ett tillräckligt skyddsavstånd mellan en avloppsanläggning och en dricksvattenbrunn. Om det blir relativt tätt med bostäder kan det vara svårt att

få plats med flera enskilda dricksvattenbrunnar och avloppsanläggningar. MBN fortsätter med att man bör även i planeringen för vatten och avlopp se till att det finns tillräckligt med utrymme och skyddsavstånd till eventuell jordvärme eller borrhål för bergvärme. Nära sjöar kan även grundvattnet gå högt i marken vilket kan försvåra möjligheterna till och placeringen av enskilda avlopp. MBN påpekar att i flera områden nämns även närhet till badplatser vilket kan minska antalet lämpliga placeringar för avloppsanläggningarna. Närhet till badplatser kan också innebära att det behöver ställas krav på hög skyddsnivå vad gäller hälsoskydd, vilket skulle innebära att avloppsanläggningarna behöver ha en sådan teknik/utformning så att de uppnår en hög rening av mikroorganismer så som bakterier. MBN anmärker även att likaså kan högre krav på rening av mikroorganismer vara aktuellt i områden nära vattentäkterna i Uddheden och Visten.

Planbeskrivningen utvecklas rörande placering av enskilda avlopp och dricksvattentäkter.

På grund av ovanstående resonemang kring dricksvatten och badplatser, menar MBN, att det kan vara motiverat att så långt det är möjligt ha samordnade avloppslösningar så att påverkans-/utsläppspunkterna begränsas i antal. Men att samordna enskilda avloppslösningar kan samtidigt innebära svårigheter att genomföra i praktiken då all exploatering inom ett område inte sker samtidigt utan även successivt. MBN påpekar att avloppsfrågan (och vattenfrågan) är komplex och behöver lösas redan från början och det kan då vara svårt att se vilka exploateringar som kommer ske i framtiden och planera för en gemensam lösning redan från start.

MBN vill även betona att de prövar lämpligheten för att inrätta ett enskilt eller gemensamt avlopp först när de fått in en ansökan gällande inrättande av enskild eller gemensam avloppsanläggning. Därför går det inte idag att säga att det med säkerhet går att lösa avloppsfrågan med enskilda avlopp generellt i LIS-områdena, utan det är något som får prövas och bedömas allt eftersom i varje enskilt ärende.

Synpunkten noteras. Söks det förhandsbesked på flera tomter samtidigt kan gemensamma VA-lösningar eftersträvas om påkallat.

Behov av detaljplaner

I LIS-planen anges att det finns sju stycken så kallade särskilda skäl för att kunna ge dispens från strandskyddet. I planen sker hänvisning till 7 kap. 18 c § i miljöbalken. MBN påpekar att i nämnd paragraf omfattas endast sex särskilda skäl varav landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS, inte nämns. LIS är angivet i 7 kap. 18 d § i miljöbalken, vilket bör framgå av dokumentet.

Synpunkten noteras. LIS-planen uppdateras med ovanstående information.

Vidare anser MBN att för nya etableringar av en- och tvåbostadshus ska de byggas i anslutning till befintliga bostadshus om prövningen gäller att även ge en dispens från strandskyddet. Risken med att ett område utvecklas på ett ostrukturerat sätt och med stora avstånd har påtalats i förarbetena till lagstiftningen. Det kan vara svårbedömt vad som anses vara "i anslutning till befintliga bostadshus". I naturvårdsverkets handbok 2009:4 (s. 54) anges vad som är "i anslutning till". Där anges att en bedömning bör ske från fall till fall men "endast i enstaka undantagsfall, huvudsakligen i glest bebyggda delar av landet kan ett hus anses ligga i anslutning till ett befintligt bostadshus om avståndet är tvåhundra meter. I större delen av södra Sverige bör avståndet i allmänhet vara klart mindre än så för att bestämmelsen ska vara tillämplig". MBN påpekar att avsikten med andra stycket 7 kap. 18 d § miljöbalken är att möjliggöra enstaka bostadshus i anslutning till befintliga där det på sikt kan skapas förutsättningar för sammanhållen bebyggelse. Orsaken till detta är att ett enstaka nytt hus medför stor omgivningspåverkan genom till exempel nya dragningar av nya ledningar och anläggande av nya vägar.

Synpunkten noteras. Planbeskrivningen förtydligas angående placering av bostäder.

I flera av de utpekade föreslagna LIS-områdena är det stora avstånd mellan områdesgränsen. MBN poängterar att det är viktigt att belysa att nya enstaka etableringar som ska föregås av endast bygglov kanske inte kommer att kunna genomföras om de inte byggs i närheten av redan etablerade bostadshus. Om ett LIS-område däremot planläggs genom detaljplan kommer utvecklingen av ett område och etableringen kunna genomföras på ett genomförbart sätt. Inom vissa områden står det att "*i de fall ingen befintlig bebyggelse finns ska nya byggnader bäddas in i skogsvegetationen*" (till exempel Öjnäs udde). MBN meddelar att dispens troligtvis inte kommer att kunna ges på grund av ovan beskrivna grunder och att där bör detaljplan tas fram för att möjliggöra en sådan etablering.

Vi befinner oss i en landsbygdskommun med gles bebyggelse därmed kommer enstaka tillfällen dyka upp när något hus måste vara det första på platsen.

Inom de olika LIS-områdena finns det riktlinjer för fortsatt prövning. Särskild hänsyn ska tas inom LIS-området avseende placering och gestaltning. Det har lagts in önskemål om gestaltningen och det är till exempel önskvärt att taktäckningsmaterial väljs och uppförs i matt utförande. MBN upplyser att om LIS-området omfattas av landskapsbildskydd kan länsstyrelsen sätta villkor för utformningen. Om LIS-området inte omfattas av sådant skydd ska en bedömning göras utifrån 8 kap. 1 § plan- och bygglagen att en "*byggnad ska ha en god form-färg- och materialpåverkan*". MBN påpekar att det kan vara svårt i en bygglovsprövning att tillmötesgå den eftersträvande gestaltningen med endast stöd från plan- och bygglagen.

Synpunkten noteras. God form färg och materialpåverkan bör utgå ifrån befintlig bebyggelse och eller kringliggande natur.

I samrådshandlingen står det angivet att "*Inom flera områden är det viktigt att utreda eventuellt okända naturvärden innan bygglov ges*". Behovet beskrivs under varje enskilt LIS-område. I riktlinjerna för varje område anges att "*förekomsten av och hänsynstagande till naturvärdena behöver närmare utredas och redovisas i fortsatt prövning och utveckling av platsen*". MBN anser att det bör framgå och utredas vilka naturvärden som eventuellt finns och som det ska värnas om inom varje LIS-område och att den utredningen bör tas i ett större sammanhang än vid en enskild bygglovsprövning.

Synpunkten noteras. Planbeskrivningen kompletteras för att få en tydligare bild över naturvärdena för områdena.

MBN anser även att det är önskvärt att avvakta med antagandet av LIS-planen tills frågan kring det utvidgade strandskyddet samt fågelskyddsområdet har behandlats klart.

Då kommunen inte känner till en tidsplan för när det utvidgade strandskyddet beslutas avser inte kommunen att invänta detta beslut. Fågelskyddsområde är i dagsläget upphört.

Sammantaget visar ovanstående MBN:s synpunkter om behovet av detaljplaner vid en framtida exploatering av LIS-områden.

Förorenad mark

MBN påminner om att för område 3, Lysvik, har det konstaterats att det finns risk för förorenad mark vid sågverket som tidigare har varit en doppningsanläggning. Avgränsningar för området har därför setts över då området inte anses lämpligt för bostäder vilket MBN anser är ett klokt beslut.

Noterat.

Fortsättningsvis påpekar MBN att i likhet med område 3 ovan nämns att i område 6, Norra Sundet, finns risk för förorenad mark på västra sidan (tidigare tillverkning av tegel och keramik) och på östra sidan (sågverk och doppning). MBN anser för att kunna exploatera inom eller i anslutning till dessa områden behöver undersökningar genomföras i syfte att utreda markföroreningarna till exempel vad gäller utbredning, djup och ämne.

Område 1 och 2 för Norra Sundet utgår.

MBN fortsätter med att samma sak gäller för område 7, Centrala Sunne, även inom detta LIS-område finns förorenad mark i områdets sydvästra del. MBN anmärker att undersökningar har gjorts men i nuläget finns inte tillräckligt med information för att starta sanering vilket ger samma konsekvenser som för område 3, förorenad mark kommer behöva undersökas ytterligare i samband med eventuell exploatering.

Berörd del har utgått.

Sunne pastorat

Sunne pastorat meddelar att de är ägare till det utpekade LIS-området Ivarsbjörke. Den inriktning som föreslås för området och som beskrivs samrådshandlingarna är näringsändamål. Sunne pastorat önskar det även ges möjlighet att skapa mindre tomter för 3–5 fritids/bostadshus inom området beroende på vad som anses möjligt ur natur- och kulturvärden. De meddelar att redan idag finns ett fritidshus inom området som nyligen har bytt ägare och med all sannolikhet kommer att byggas om och användas i mycket större utsträckning än vad tidigare ägare gjort. Därför ser Sunne pastorat inget som hindrar än att ytterligare tomter kan passa in på udden.

Pastoratet använder idag udden för en utomhusgudstjänst under sommaren och vid andra enstaka tillfällen. I övrigt nyttjas udden av privatpersoner för rekreation och friluftsliv. Sunne pastorat ser inte att några hus ytterligare skulle störa den verksamhet som de har på udden idag. Pastoratet sköter idag om udden med gräsklippning, underhåll av klockstapel, dass/vedförråd och grillplats.

Att inriktningen näringsändamål finns kvar ser Sunne pastorat som en möjlig utvecklingsmöjlighet för området.

LIS-området har utgått med tanke på bland annat översvämningsrisk.

Tillgänglighetsrådet

Tillgänglighetsrådet påpekar att där det går att utveckla strandnäralägen kan man tänka på att ha tillgängliga badplatser så personer med funktionsvariationer kan nyttja att kunna bada och vara på området samt anhåll för färdtjänst om man vill åka till de allmänna delar i området/områdena. Handikapparkeringar skall även finnas i dessa områden. Vad gäller bostäder har tillgänglighetsrådet inget att erinra om man bygger men man bör tänka på tillgänglighet även i dessa byggnader. Offentlig toa med anpassning för personer med funktions variationer kan även vara bra att tänka på.

Synpunkten noteras och tillgänglighetsfrågorna hanteras i bygglovsprocessen.

Vatten och avlopp-, Avfall- och Plan och projekt-enheten

Synpunkter

Enheterna hänvisar synpunkter till följande sidor:

s. 20. Sunne kommuns vattenverk är grundvattenverk. ”Vattentäkten i Öjervik behöver ett kompletterande skydd mot förorening från transporter på den närbelägna järnvägen”. Vad menas med detta? Tidigare LIS-område är borttaget.

LIS- område Öjervik har utgått.

s. 21. I Rottneros, som servicepunkt, finns endast förskolan kvar.

Synpunkten noteras.

s. 22. Skolan i Rottneros är såld. Ingen skolverksamhet kvar.

Synpunkten noteras.

Allmänna synpunkter:

Flera sjöar är reglerade. Enheterna anser därmed att kartan bör visa högsta och lägsta strandlinjen samt att det är risk för översvämningsområden och den nu mer vanliga översvämningsmyggan.

Planbeskrivningen kompletteras med kartor över översvämningsrisk.

Enheterna önskar att tydligare riktlinjer för ytterligare utredning av natur- och kulturvärden redovisas för varje område. Det framgår inte på vilket sätt och vem som ansvarar för att ställa krav på utredning och för uppföljning av utredningarna.

Se svar till Länsstyrelsen angående natur- och kulturvärden. Vem som ansvarar för krav på utredningarna beror på om det är en bygglovs- eller detaljplaneprocess.

Enheterna påpekar att kommunens skyldighet enligt vattentjänstlagen är tydlig och gäller endast om avlopp och vatten inte går att lösa enskilt eller samfällt ur ett miljö- eller hälsoskyddsperspektiv. Möjlighet kan, i vissa fall, finnas att ansluta sig till befintligt närliggande kommunalt nät som **avtalskund**. Kapacitet i avloppsreningsverken och vattenverken på landsbygden är dock ofta begränsade till befintligt område. Enheterna informerar om att de verk som finns i Sunne är små.

Synpunkten noteras.

Enheterna berättar att exploatering över tid innebär att det är betydligt svårare att få till gemensamhetsanläggningar för vatten och avlopp, av erfarenhet i tidigare planlagda områden.

Synpunkten noteras.

Enheterna påpekar att områdena kan påverka jordbruksmarken. Aktiva jordbruk med transporter, damning, gödsling, kemiska bekämpningsmedel, djurhållning(lukt/flugor), buller mm kan påverka boendet. De anser att den aspekten bör göras tydlig och beaktas vid utpekanden av områden.

Planbeskrivningen rekommenderar placering av bebyggelse i kanten av skog, i utkanten av dessa eventuella störningsmoment.

Utrymme för bryggor presenteras. Enheterna undrar för vilken slags båttrafik byggs bryggor? Sjöarna kan ha eller kanske behöver få begränsning både i hastighet och av ljudnivå, med hänsyn till människors hälsa samt till djur och växtliv i strandzonen. Enheterna anser att dessa begränsningar ska finnas med i presentationen då flera sjöar är reglerade och strandlinjen kan variera mycket. Kymmen har stora variationer i strandlinjen och det är svårt med bryggor och båtar redan idag.

Synpunkten noteras. Den båttrafik som återges i planbeskrivningen handlar om privata båtar och privata bryggor. Det finns bestämmelser i vattenskoterförordningen som reglerar användandet av vattenskoter och dessutom ska sjölagens bestämmelser ska tillämpas. LIS-planen har inte befogenhet att begränsa hastighet och ljudnivåer på sjöar.

Enheterna påpekar att renhållning och slamtömning kräver förutsättningar för transportvägar och vändplaner för tunga fordon under alla årstider.

Planbeskrivningen förtydligas angående transportvägar och vändplaner för tunga fordon.

Enheterna har synpunkter för följande område:

1. Lappnäs. Verksamhetsområde för kommunalt vatten finns söder om Lappnäs, verksamhetsområde för avlopp saknas. Verksamhetsområde för kommunalt avlopp finns närmast i Brårud. Utbyggnadsplan för avlopp planeras till Ingmår tidigast år 2021.

Planbeskrivningen justeras.

4. Råby. Befintligt vattenverk och avloppsreningsverk har mycket begränsad kapacitet, kan endast ta emot enstaka nya abonnenter. Råbys låglänta läge innebär också att det är svårt att koppla till befintligt nät. VA löses med enskild anläggning.

Planbeskrivningen justeras rörande enskilda lösningar.

8. Uddheden. Området ska trafikförsörjas från söder, för att trafiken förbi den kommunala vattentäkten inte ska öka.

Synpunkten noteras. Planbeskrivningen justeras.

9. Trötvik. Området är redan idag besvärat av myggor pga översvämning i deltaområde, vilket skapar förutsättningar för mygg ”problem”.

LIS- området har utgått.

11. Bräckan. I Gettjärn finns varken förskola eller lanthandel kvar. Byggnaderna är ombyggda till andra ändamål.

Synpunkten noteras.

14. Västra Ämtervik. Befintligt avloppsreningsverk har kapacitet att ta emot max 10 nya bostäder.

De LIS-område som ligger inom kommunalt verksamhetsområde för VA har kommunen skyldighet att tillhanda ha kommunalt VA. De LIS-områden som ligger utanför kommunalt verksamhetsområde erfordras enskilt avlopp.

20. Visten. Vattenskyddsområde för ytvattentäkt för Forshaga kommun. Gränsen för skyddsområdet samt föreskrifter är under revidering. Utpekande av området Visten bör avvakta revideringen och nytt beslut om skyddsområde och skyddsföreskrifter.

Synpunkten noteras. Dock har LIS-planen har inte möjlighet att invänta enskilda revideringar eller beslut.

23. Lersjön. Verksamhetsområde för vatten och avlopp saknas för Norra området och Mellanområdet. Kapaciteten på befintligt avloppsreningsverk är begränsat.

Planbeskrivningen justeras.

Enheternas synpunkter angående miljökonsekvensbeskrivningen

LIS område vid Visten innebär inte bara bebyggelse på land utan förmodligen även önskemål om aktivitet på sjön. Skyddsföreskrifterna för vattentäkten kan reglera motorbåtstrafik på sjön. Buller och svallvågor kan påverka djur och växtliv i strandzonen. Buller från motortrafik på sjön påverkar även människors hälsa.

Se tidigare svar om båttrafik.

Förutsättningar för att anlägga vatten och avlopp i strandnära lägen kan bli betydligt mer kostsamt och teknikkrävande än i andra lägen. Det kan även innebära en sämre kvalitet på dricksvattnet samt risk för försämrad kvalitet med de framtida klimatförändringarna. Det gäller både kommunala och enskilda lösningar.

Vid bygglovsprövning bestäms tillsammans med fastighetsägaren rätt typ av skyddsnivå på den enskilda anläggningen för att förhindra försämrad dricksvattenkvalitet.

Fastighetsägare vid område 1 Lappnäs (2 stycken)

Fastighetsägare 1:

Fastighetsägare ställer sig positiva till LIS-område 1, Lappnäs.

Fastighetsägaren önskar även utökat LIS-område för område 11 för två olika fastigheter och nytt område mitt emot område 23 för två fastigheter.

Synpunkten noteras. Att utpeka ett nytt LIS-område mitt emot område 23 är i dagsläget dessvärre inte lämpligt för två fastigheter med ett större avstånd mellan varandra. Område 23 är utpekade i syfte för att bland annat stödja vidare etablering av naturbruksskolan Södra Viken och därmed kan de två fastigheterna inte inkluderas då de båda två är beläget på andra sidan sjön. Det är inte relevant för kommunen att peka ut för fler LIS-områden då det antalet områden behövs revideras.

Detsamma gäller för de två fastigheterna som är närmast område 11. I detta skede är det inte lämpligt att utöka LIS-området ytterligare.

Fastighetsägare 2:

Fastighetsägare önskar att deras fastighet blir inkluderat i LIS-området.

Fastigheten är beläget på ett för stort avstånd från LIS-området för att det skulle kunna inkluderas i området.

Fastighetsägare vid område 4 Råby (2 stycken)

Fastighetsägare 1:

Fastighetsägaren ställer sig positiv till det förslag som lagts fram av Sunne kommun och skulle gärna, om möjlighet ges, bygga hus/fritidshus på den fastighet hen äger

Synpunkten noteras. LIS-planen har inte befogenhet att ge förhandsbesked eller bygglov utan för att kunna bygga hus eller fritidshus på fastighetsägarens fastighet hänvisas fastighetsägaren till kommunens bygglovsenhet.

Fastighetsägare 2:

Fastighetsägaren önskar att kommunen tänker om i frågan angående om att göra område 4 till ett LIS-område. Fastighetsägaren anser inte att en utbyggnad av detta område på något sätt skulle gynna utvecklingen i landsbygden enl. punkt 7 i särskilda skäl som åberopas. Fastighetsägaren menar att tvärtom skulle det göra det mycket svårare för människor att utnyttja allemansrätten fullt ut. Området har i sin nuvarande form ett betydligt större värde som rekreationsområde för allmänheten än det skulle ha ifall det bebyggs. Nu finns möjlighet att genom allemansrätten nå strandnära områden på flera ställen mellan den bebyggelse som redan finns. Fastighetsägaren menar att speciellt den norra delen av området är särskilt viktig att bevara eftersom den mycket ovanliga Vitryggiga Hackspetten vid ett flertal gånger under åren häckar i området och anser att den är väl värd att skydda. Fastighetsägaren fortsätter att informera om att dessutom är området omtyckt för fiske, både från land och vatten.

Det är upp till varje fastighetsägare att avgöra vad de planerar att göra med den egna fastigheten. LIS- planen ämnar bara att underlätta för fastighetsägaren. Allemansrätten kommer alltid finnas kvar, det ska alltid finnas fria passager. Vi finner ingen Vitryggig Hackspett på artportalens hemsida, som är en plattform vi använder oss av vid kontroller av skilda slag.

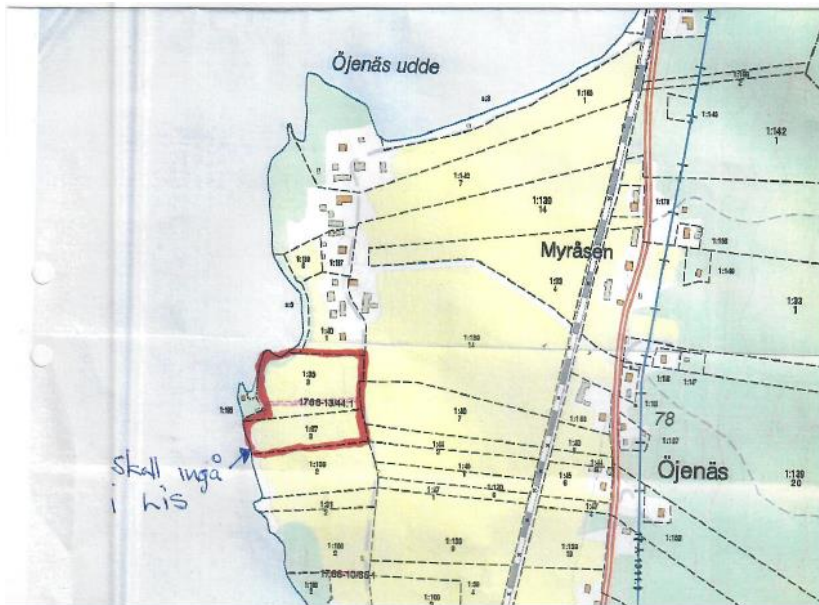
Fastighetsägaren ställer frågan om det har det gjorts någon utredning på vad en eventuell exploatering av området skall innebära ur naturvårdssynpunkt och anser att det bör finnas platser runt Fryken som är betydligt lämpligare för privat exploatering än området med badplatsen i Råbyviken.

Privat exploatering är inte tanken vid badplatsen utan syftet är att lyfta platsen utifrån rekreation och friluftsliv.

Fastighetsägare vid område 5 Öjenäs udde(4 stycken)

Fastighetsägare 1:

Fastighetsägare vill komplettera/specificera område 5 i LIS-planen med att området bör omfatta två skiften till som fastighetsägaren äger. Båda områdena avgränsas i östlig riktning av befintlig by-väg.

LIS-området har utgått med hänvisning till bland annat översvänningsrisk.

Fastighetsägare 2:

Fastighetsägaren menar att utpekandet av Öjenäs som LIS område med bebyggelse i både sydlig och nordlig riktning har uppenbarligen inte reflekterats i tillräcklig utsträckning gällande tre viktiga värden:

- Riksintresse för turism (MB 4.2)
- Landskapsbilden med väletablerad jordbruksbygd
- Rik flora och fauna

vilket i sig borde utesluta möjlighet för de omfattande LIS-områden som utpekats i samrådsunderlagen. Riksintresse för friluftsliv och turism (MB 4.2) utpekar Fryksdalen som en av fåtalet områden i Sverige som särskilt bör skyddas från exploatering. Denna har sin utgångspunkt i Landskapsbilden där Öjenäs redan idag är utpekad som särskilt skyddsvärd av Länsstyrelsen.

Fastighetsägaren motiverar att Öjenäs är väl synlig från Tossebergs rastplats och Tossebergsklättnens topp där många vägtrafikanter, turister och boende i Fryksdalen hänförs av den vackra landskapsbilden där udden med sin böljande levande jordbruksmark kantad av stränder och skogsdungar är en väsentlig del av intrycket. En utbyggnad av Öjenäs kommer på ett avgörande vis förändra intrycket av Fryksdalen som levande jordbruksbygd. På den än mera närbelägna Fryksdalsbanan och vägen på östra sidan Fryken, båda vältrafikerade, är Öjenäs en höjdpunkt med sina jordbruk med betande kor, odlade marker och kulturtraditioner som att torka hö på hässjor.

Fastighetsägaren meddelar följande: ”Vi är, som boende, ytterligt glada över vetskapen att köttproduktionen kommer att fortsätta med ny arrendator till våren i form av Nol i Gårn Lantbruks AB, där en energisk lantbrukare med framtiden för sig utvidgar sin verksamhet till Öjenäs och övertar driften efter bröderna Arnesson. Området för betesmark och odlingsbar mark är begränsat på udden och för att

bibehålla landskapsbilden och ge möjlighet för utökning av lantbruksverksamheten med fler djur ska framtidsutsikter för fortsatt drift, helt i samklang med Fryksdalens viktigaste turisttillgång, landskapsbilden, hålla ett större värde än utökning av bostäder vilket i motsatt riktning reducerar både jordbruksmark och en boskapsägares möjlighet av att varannan till var tredje vecka flytta runt sina djur till nya betesmarker i perioden april – oktober.”

Fastighetsägaren menar att förutom jordbruk och betesmark har Öjenäs idag ett rikt på omväxlande natur i gällande stränder, strandängar, jordbruksmarker och skogsdungar med flertalet ädelträd vilket ger gott underlag för ett rikt insekts-, fågel- och djurliv. Fastighetsägaren informerar om att där häckar varje år vit kattuggla, storspovar, strandskator, strömstarar, skäggdoppingar, tofsvipor, vitkindade gäss tillsammans med stora skaror kanadagäss. I de stenrösen som kantar sjögränsen återfinns den särskilt skyddsvärda huggormen.

Fastighetsägaren anser att utbyggnadsplaner i både sydlig och nordlig riktning krymper utrymmet för en den mångfasetterade natur- och insektsliv speciellt vad gäller utbyggnad av samtliga skogsdungar som i sin tur angränsar till strandängar. Fastighetsägaren menar att kommunen har skyldighet att i första hand beakta framtidsutsikterna för Fryksdalens största tillgång, en levande landsbygdsbild och därmed utesluta Öjenäs som LIS område.

LIS-området har utgått med hänvisning till bland annat översvämningsrisk.

Fastighetsägare 3:

Fastighetsägaren äger en fastighet ett av deras skiften ingår i LIS-området. Fastighetsägaren informerar att skiftet är ca 0,5 hektar stort och används i dag som betesmark samt att läget på skiftet är mycket bra och att de har haft funderingar på att bygga något där.

Fastighetsägaren ägaren meddelar att det endast är en lite del som är inom LIS-området och önskar att området flyttar områdesgränsen så hela skiftet ingår i LIS-området.

Fastighetsägaren har bifogat 2 förslag på alternativa gränsdragningar för den södra delen av det föreslagna LIS-området 5. Öjenäs udde.

LIS-området har utgått med hänvisning till bland annat översvämningsrisk.

Fastighetsägare 4:

Fastighetsägaren bor inom LIS-området och anser att man inte ska ta jordbruksmark i anspråk för att bygga bostäder. Fastighetsägaren tycker att det är viktigt att bevara öppna landskap med kor som betar eller odling av andra grödor och att det måste finnas andra platser att bygga på nära sjön där det växer skog och som inte drabbar jordbruket. Fastighetsägaren fortsatte ”Strandskyddet är viktigt för mig, att det finns öppna ytor runt oss i Öjenäs. Jag ber kommunen att leta efter andra områden som passar bättre än Öjenäs. Det blir ju också väldigt orättvist om några enstaka markägare ska få tjäna flera miljoner på att sälja tomter och andra inte får samma chans. Jag tänker kontakta Länsstyrelsen och påpeka att strandskyddet är viktigt i Öjenäs. Skulle det ändå bli tillåtet med dispens från strandskyddet så får jag väl överklaga varje enskilt bygglov senare. Jag hoppas att vi kan föra en vettig dialog.”

LIS-området har utgått med hänvisning till bland annat översvämningsrisk.

Fastighetsägare vid område 6 norra sundet

Fastighetsägare vid område 6 informerar om att till dess fastighet hör två strandtomter inom LIS-område 6. Den ena tomten är en sommarstugetomt med befintlig bebyggelse sedan 1950-talet. Till tomten hör även en befintlig brygga i Fryken. På den andra tomten står en stuga sedan drygt 50 år tillbaka. Till tomten hör en gemensam brygga med Tetra Pak. Fastighetsägaren menar att enligt samrådshandlingen ska det aktuella området kunna användas till näringsändamål och en strandpromenad. Därmed förutsätter

fastighetsägaren att befintliga bebyggda tomter även fortsättningsvis kommer att respekteras och betraktas som privata sådana.

Synpunkten noteras. Delområdet som berör fastighetsägaren kommer att utgå.

Fastighetsägare vid område 7 Centrala Sunne

Fastighetsägare inom LIS-område 7 meddelar att enligt den information hen har fått är förslaget att för område 7 ska utveckling avse allmän nytta (N), dvs inte bostäder för privat intresse.

Då förslaget fortfarande går att ändra är fastighetsägarens önskemål att inkludera både näringslivsutveckling och bostadsbygge (N och B) avseende detta LIS-område.

I Sunne tätort finns det redan idag befintliga detaljplaner där strandskyddet är upphävt, vilket redan idag möjliggör visst byggande av bostäder. Ytan närmast och längs med Frykensundet lämpar sig bättre för rekreation och enklare publika platser.

Fastighetsägare vid område 11 Bräckan

Fastighetsägarna till en fastighet i angränsningen till LIS-område 11 skulle vilja få möjlighet att bebygga och utveckla sina fastigheter mot Rottnen. Fastighetsägarna menar att områdesdragningen har diskuterats tidigare och då var gränsdragningen gjord längre söderut, närmare deras fastigheter.

Fastighetsägarnas önskan är att deras fastigheter inkluderas och tas med i framtida diskussioner och planer gällande fastställande av LIS-området.

Fastighetsägarna menar att det hör till saken att det redan finns bebyggelse i närmast anslutning till deras fastigheter söderut som ej heller omfattas och att delningen sker mitt i hemmanet Bräckan.

LIS-områdets gräns har reviderats och vidgats söderut.

Fastighetsägare vid område 13 Ingeby

Fastighetsägaren anser att som kompensation för den planerade stängningen av ett antal plankorsningar längs Fryksdalsbanan, vilka hittills gett tillträde till de aktuella fastigheterna i Ingeby, vill Trafikverket bygga vad de beskriver som en ersättningsväg. Denna skulle löpa parallellt med och öster om Fryksdalsbanan i det aktuella området. Om Trafikverkets förslag vinner laga kraft och verkställs, skulle denna väg utgöra det enda tillträdet till de aktuella fastigheterna i området. Fastighetsägaren har överklagat Trafikverkets beslut om så kallad ersättningsväg. Vägen skulle nämligen:

1. Innebära ett intrång på fastighetsägarens fastighet och begränsa hur hen och hans familj kan använda den.
2. Drabba fastighetsägarens arrendator ekonomiskt.
3. Markant reducera fastighetsägarens fastighetsekonomiska värde som bostad
4. Samt påtvinga fastighetsägarens driftskostnader.

Fastighetsägaren anser även att vägen inte heller skulle generera i någon som helst nytta. Den skulle inte förbättra fastighetsägarens tillträde till sin bad- och båtplats som går att nå till fots. Fastighetsägaren anser att vägen varken behövs för bruket av hens fält eller skog. Fastighetsägaren anser att den av trafikverket föreslagna vägen innebär bara nackdelar genom att den reducerar värdet av fastighetsägarens fastighet, försämra den livskvalité som fastigheten anses ge genom att leda in biltrafik över fastighetsägarens och hens familjs åkrar samt påtvinga fastighetsägaren underhållskostnader. Fastighetsägaren menar att skulle en ersättningsväg ändå komma att byggas, bör den därför bara kunna användas av de berörda markägarna och till de ändamål som fastigheterna idag är avsedda för, d.v.s. jord- eller skogsbruk.

Om upp till 25 nya bostäder byggdes i Ingeby, så som LIS-planen föreslår, skulle trafiken på den så kallade ersättningsvägen öka dramatiskt, vilket i sin tur skulle drabba fastighetsägaren genom påtvingade högre underhållskostnader, ytterligare urholka de kvalitéer som hens fastighets avskildhet och privata beskaffenhet innebär och än mer minska värdet av fastigheten. Fastighetsägaren uttrycker sig följande: *”Om nya bostäder skulle byggas enligt kommunens förslag, är det därför min uppfattning att en plankorsning måste inrättas över Fryksdalsbanan som ger ägarna tillträde, så att en väg genom mina fastigheter inte blir deras enda tillträde till sina bostäder. Ersättningsvägens syfte har aldrig varit att tjäna som allmän väg till ett större antal nya bostäder.”*

Frågan rörande trafikverket och deras åtgärdsprogram kan inte kommunen uttala sig om. Innehållet inom LIS-området har minskat ner med hänsyn till riskfrågor.

Under avsnittet *Riktlinjer för fortsatt prövning* (s. 53) slår LIS-planen fast att kraftledningen i händelse av nybyggnation kan komma att behöva grävas ned eller flyttas. Fastighetsägaren menar att av hänsyn till hens arrendator, för att undvika skadliga ingrepp i hens skogsfastigheter och för att skydda investeringar i täckdikning som fastighetsägaren har gjort under senare år så motsätter sig fastighetsägaren sig en nedgrävning av kraftledningen i ledningens sträckning genom hens fastigheter.

Planbeskrivningen justeras.

Fastighetsägaren uttrycker sig följande: *”Med undantag av mina befintliga bostadshus och ekonomibyggnader och de tomter på vilka dessa är belägna, använder jag mina fastigheter i Ingeby för jordbruk genom min arrendator samt för skogsbruk. Jag och min familj kommer inte att använda mina fastigheter för något annat ändamål och kommer inte att utnyttja eventuella framtida möjligheter att bygga bostäder eller andra hus på dem.”*

”Skulle nya bostäder byggas i Ingeby, bör strandens avskildhet och orördhet bibehållas. Detta innebär bland annat att eventuella nya byggnader och de tomter på vilka dessa är belägna inte bör vara synliga från befintliga bryggor eller bad- och båtplatser.”

LIS- planen ämnar bara att underlätta för fastighetsägaren och det är upp till varje fastighetsägare att avgöra vad de planerar att göra med den egna fastigheten. Allemansrätten kommer alltid finnas kvar, det ska alltid finnas fria passager. LIS-planen har i planbeskrivningen beaktat placering och gestaltning. Placering av nya byggnader bör anpassas efter områdets topografi så att inte öppna ytor och siktlinjer bryts.

Fastighetsägare vid område 14 Västra Ämtervik (2 stycken)

Fastighetsägare 1:

Fastighetsägare i närheten av område 14 önskar att LIS-området utökades så att fastighetsägaren skulle kunna utveckla hens fastighet och företag på bästa sätt.

LIS-området är i sin helhet mycket omfattande vilket har betydelse för begränsningskravet i 7 kap. 18e§ MB där strandskyddets syften ska tillgodoses långsiktigt. Därav kan inte LIS-området förlängas.

Fastighetsägare 2:

Fastighetsägare i närheten av LIS-området informerar om att hen trivs i området och att någon förändring inte är önskvärd. Fastighetsägaren meddelar även att hen har tankar på att uppföra en eventuell gäst- eller vävstuga, vilket fastighetsägaren har diskuterat med företrädare från kommunen och hade fått ett positivt svar.

Fastighetsägaren informerar även att på den senaste inköpta fastigheten finns idag en friggebod men att en framtida fundering att uppföra ett familjehus till något av dess barn.

Fastighetsägaren meddelar att hen hoppas på en förständig hantering av frågan.

Synpunkten kring området noteras. Sedan, om diskussionen kring ny bebyggelse på fastighetsägarens fastighet, rekommenderas fastighetsägaren att ansöka om bygglov eller ta kontakt med bygglovsenheten då LIS-planens syfte är att kunna hjälpa till att kunna upphäva strandskyddet. LIS-planen har inte befogenhet att garantera ett bygglov.

Fastighetsägare vid område 16 Herresta

Fastighetsägaren berättar att hen värnar om allemansrätten och allmänhetens möjlighet att komma ned till stranden från ovanliggande terräng och bostäder och ser väldigt positivt på det nya i lagstiftningen med ”fria passager” och ”släpp/passager ” ner till stranden från ovanliggande terräng.

Fastighetsägaren har några allmänna och en specifik synpunkt på detta.

Allmänna:

- I vilken process hanteras den ”fria passagen” och ”släppet” ned till stranden?
- Hur starkt är skyddet för ”släppet”?
- Vilka är berörda och får möjlighet att yttra sig i den process som hanterar dessa frågor?
- Finns det några riktlinjer som säger något om avstånd mellan släpp och i förhållande till övrig tillgänglighet? Vissa skogsområden är väldigt otillgängliga och om det bebyggs över det mer tillgängliga området så hindras allmänheten av topografin att ta sig ned till stranden.

- *I processen Strandskyddsdispensärenden hanteras den ”fria passagen” och ”släppet” ner till stranden.*
- *I samband med bygglovsprövningen prövas lämpligheten av ny bebyggelse i förhållande till omgivningen.*
- *I bygglovsprocessen är det de närmsta grannarna som får chansen att yttra sig.*
- *Planbeskrivningen rådger framtida placering av bebyggelse i relation till befintliga byggnader att värna om öppna ytor och att siktlinjen inte bryts.*

Så till den specifika synpunkten som gäller LIS område 16 Herresta.

Fastighetsägarens bedömning är att ett släpp/passage bör markeras i terräng från den privata vägen som slutar strax ovanför den nordöstra delen av LIS området i riktning sydväst, där det nu är en väl etablerad stig ned till stranden. Denna stig ned och stranden har nyttjats som rekreation för boende ovanför det utpekade området i alla tider och bör betraktas som gammal hävd.

Synpunkten noteras. Planbeskrivningen har kompletterats angående beaktande av stigen ned till stranden.

Fastighetsägare vid område 17 Stavik (2 stycken)

Fastighetsägare 1:

Fastighetsägarens fastighet är placerat inom LIS-området och informerar om att uppförande av ett båthus och/eller bastu nära Fryken varit otänkbart. Fastighetsägaren undrar därmed om LIS-planen innebär att kommunen kan bevilja avsteg från den begränsningen eftersom tomten är bebyggd och därmed inte tillgänglig för allmänheten? Vidare undrar fastighetsägaren om avsteg är möjligt att bevilja så blir frågan om utökning av den sammanlagda byggnadsytan på den ca 7 000 kvm stora tomten aktuell och om kommunen kan göra undantag även från den begränsningen?

LIS-planen har inte befogenhet att kunna bevilja avsteg för bygglovspliktiga åtgärder utan det är upp till bygglovsenheten att avgöra det. Detta gäller både för begränsning av byggnation i närhet till Fryken samt en utökning av den sammanlagda byggnadsytan på fastigheten.

Fastighetsägaren anser att kommunen har hittills på ett föredömligt sätt följt principen att inte tillåta sammanhängande bebyggelse utefter sjöar och reserverat "allmänningar" så att gemene man kan få tillgång till bad och andra fritidsaktiviteter vid sjöarna och undrar om tillämpningen av LIS-planen kommer att påverka den principen?

LIS-planen har inte befogenhet att påverka den principen då den finns med i plan och bygg-lagen i samband med fri passage. Se under rubriken "Fri passage" i stycket "Hur hanteras strandskyddsärenden?" i planbeskrivningen.

Fastighetsägare 2:

Fastighetsägaren skriver att hen ansöker om LIS-område för fastighetens norra del.

Den norra delen som fastighetsägaren önskar inkludera i LIS-området är redan inräknad. Utöver vad som är inkluderat i LIS-området är längre ifrån än 100 meter och därmed utanför strandskyddet.

Fastighetsägare vid område 18 Vitteby

Fastighetsägaren önskar att LIS-området vid Vitteby utökas till hela hens fastigheten då endast en del av fastighetsägarens fastighet ingår i LIS-området.

För att ta landskapsbild och naturvärden i beaktande har LIS-områdets storlek och antal begränsats. Det finns därmed inte utrymme att utvidga området.

Fastighetsägare vid område 21 Västansjö

Fastighetsägaren undrar då i samrådsunderlaget finns angivet att det finns två områden med fornlämningar i form av bytomter, gårdstomer, en öster om och en väster om sjön och tycker det skulle vara intressant att veta var dessa finns eller var det finns information om dessa.

Information om fornlämningar och dess placeringar går att finna på Riksantikvarieämbetets hemsida under rubriken "Fornsök" samt via Länsstyrelsens webbkarta.

Fastighetsägaren påpekar att i planbeskrivning av LIS-område Västansjö i samrådsunderlaget sägs att området inte ingår i kommunens plan för utbyggnad av avloppsnetet. Hänsyn ska tas till att nybyggnad kommer att ha enskilda avlopp som kan påverka området.

Fastighetsägare fortsätter att påpeka att området runt Västansjön ingår i ett område som vid flera tillfällen har skickat begäran om att få anslutning till kommunalt avlopp. Rottneros fiber Ek. för. är den organisation som senast lämnat in både namnlistor och medborgarförslag till kommunen för området utan att få svar (första materialet lämnades in under 2014).

Eftersom fastighetsägare inte har fått svar på dess begäran och eftersom avloppen nu har påverkan på användningen av LIS-området vill de gärna ha ett svar på dess begäran om kommunalt avlopp och även förklaring till hur det kan finnas skrivningen kring anslutning i samrådsunderlaget.

LIS-området är inte inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp och kommer därför inte kunna anslutas.

Fastighetsägare vid område 22 Bäckalund

Fastighetsägaren säger att det föreslagna området sträcker sig längs den södra, östra och norra sjöstranden. Den mark fastighetsägaren äger går under benämningen Hagvallen, som är en gammal släktgård från mitten av 1800-talet, vid södra änden av Sjön. Fastighetsägaren fortsätter med att påpeka att på den ritning av området som de erhöll vid samrådsmötet i Sunne 20180912 verkar inte den västra delen av Hagvallen, som idag främst består av ängsmark och bebyggelse, vara inkluderad i det föreslagna LIS området.

Den västra delen av Hagvallen är enklaste att bebygga då den redan idag har lätt åtkomst. Fastighetsägaren yrkar att all strandnära mark som ingår i Hagvallen skall ingå i LIS-området. Se bild nedan.

Fastighetsägaren önskar även att vattenområdet utanför fastigheterna som ingår i Hagvallen skall omfattas av LIS. Båtar och brygga har funnits på Hagvallen sedan gården anlades.

LIS-området justeras.

Fastighetsägare vid område 23 Södra viken (2 stycken)

Fastighetsägare 1:

Fastighetsägaren påpekar att tillfartsvägen till tre fastigheter inom område B går genom skolområdet förbi parkering, matsal, maskinhall och övningsplan och menar att fler bostäder ger mer trafik. Fastighetsägaren ger förslaget att om utbildningsverksamheten anser detta som olämpligt, kanske en möjlighet kan vara att man anlägger en ny väg längs östra gränsen, och ansluter den till huvudvägen söder om övningsplan.

Synpunkten noteras. För det norra LIS-området ska det tas fram en detaljplan och trafikfrågan hanteras i den planprocessen.

Fastighetsägare 2:

Fastighetsägaren äger och bebor fastighet inom nämnda område och anser att för att kunna lämna adekvata synpunkter krävs att det finns en detaljplanering att ta ställning till vilket det inte finns idag. Fastighetsägaren menar att då får detta därför ses som en första synpunkt på planeringen.

Fastighetsägaren påpekar att om en byggnation skulle komma till stånd så är det ju viktigt att utfarten från berörda fastigheter säkerställs så att inte onödigt krångel uppstår. Vatten och avloppsfrågan är ju redan lösta av Sunne kommun så det lär inte vara något problem och om skolans verksamhet skulle utökas i framtiden så får inte det innebära att tillfarten till de fastigheter som berörs kommer i kläm. Fastighetsägaren informerar även att i dagsläget ingår dess del av vägen Lersjöns V:a VSF, som också har hand om skötseln av vägen.

Se ovanstående svar till fastighetsägare 1.

Fastighetsägaren anmärker att på den mark som ligger mellan dess fastighet och angränsande fastighet, som ligger inom Lersjöfors hemman, har fastighetsägarens fastighet slang för jordvärme nedlagd och servitut finns. Fastighetsägaren meddelar att något intresse av att nybyggnation inom detta område sker har de inte och påpekar att strandskyddet på 100 m torde väl också innebära att nybyggnation endast kan bli aktuell på västra-norra sidan av fastighetsägarens tillfartsväg. Avslutningsvis påpekar fastighetsägaren att en byggnation inom området heller inte får innebära att befintliga fastigheter kommer i kläm och eller drabbas av oförutsedda och orimliga kostnader.

Synpunkten noteras. Syftet med utpekandet av LIS-områden innebär att ett särskilt skäl att få bygga närmare än 100 meter ska finnas för fastighetsägare som vill kunna bygga i sjönäralägen. Det är upp till varje fastighetsägare hur de vill planera att utveckla dess fastighet.

Fastighetsägare vid område 19 Klövberget och 20 Visten

Fastighetsägaren har fastigheter inom och i närhet av de två LIS-områdena 19 och 20 men anser att hen inte kommer kunna bygga med sjöutsikt om nuvarande förslag går igenom.

Vid område 19 föreslår fastighetsägaren att byggnation tillåts strax ovanpå rasbranten, utan risk för fallande träd, det vill säga inom 100 m från vattnet. Fastighetsägaren menar att det verkar i längden vara hens enda chans till sjökontakt med Fryken. Vidare informerar fastighetsägaren att dessutom, med dagens stormar, frivilligt bo mitt bland fallande furor saknar ju allt vad affektionsvärde heter. Fastighetsägaren informerar vidare att med dagens förvärrade väder och stormsituation så tas inga träd frivilligt ner, de har stått tack vare att de har växt upp som en päls men som nu börjat angripas. Hus öst om 100 meters-gränsen, på toppen, står extremt riskabelt. Med stormarnas påbörjade naggande på 50 meters-remsan strax ovanför rasbranten så lär den snart behöva avverkas och skapa enbart genomskinlig sly.

LIS-områdets storlek har justerats med ovanstående text.

Vidare informerar fastighetsägaren att den klippiga rasbranten innehåller ju i sig själv tallkronor som lär dölja eventuella störningsmoment sett från sjösidan. Dessutom kan ju material, form och färg anpassas. Fastighetsägaren meddelar att hen enbart är intresserad av eventuell byggnation av några få enkla små grå timmerlador för kursbehov och övernattningsstugor, detta på grund av att hen inte vill påverka skogen utan låta den ha sin gång. Fastighetsägaren säger att ”*efter mig kommer en generation som gärna antagligen skulle vilja göra mer av stället.... Jag tycker att det mervärde det skulle innebära för bygden inte ska kvävas redan i sin linda. Dessutom är strandremsan under branten fullt passerbar, 20–30 m (Hänvisar också till motsvarande bild på sidan 15 i Samrådshandlingen).*”

Synpunkten noteras. Färg, form och material utreds vidare i planprocessen.

Vid område 20 berättar fastighetsägaren att i och med samrådshandlingens information om grannarnas tillåtelse att få bygga vid Visten så vill även hen säkra sin/familjens chans att få bygga i framtiden. Det finns naturligt utrymme för åtminstone tre hustomter, kanske fem, mellan kraftledningen och sjön, beroende på bredden på strandrätten. Intill kullen, mot sjön men ovanför den gamla strandlinjen, är sedan länge igenväxt åker på omkring 20–30 m. Detta på kullen i sydkanten, mot Gunnarsbyäng (Kil) där väg, el etcetera enklast kan ledas från (50–100 m från redan befintlig bebyggelse. Ser ju även här en mil långs sjön, samt att det är jättefin sandstrand).

LIS- områdets yta har justerats. Utpekade av LIS-område säkerhetsställen inte en byggnation utan endast ger fastighetsägare ett särskilt skäl till att få tillåtelse att få bygga närmare än det generella strandskyddet.

I vilket fall lär det också behövas en ny brygga.

Synpunkten noteras.

(Fastighetsägaren skickade även in en komplettering till ovanstående yttrande)

Fastighetsägaren påminner om att det finns säkerställd passage längs båda sjökanterna, 20-30 m är redan avsatt för allemansrätten samt att byggnation med sjökontakt med Fryken måste ligga framom (väster om) på grund utav enormt riskabelt stormläge på gammal gles och livstrött skog. Det vill säga inom 100 m från sjön, men ovanpå hyllan/rasbrantskanten, varför ett förbud på 100 m i stället för ca 50 känns helt oegentligt. Fastighetsägaren påminner att dessutom gäller ju allmänrätten.

Fastighetsägaren önskar också säkra möjligheten till bygge längs Visten. Fastighetsägaren menar att hen ser att grannarna slipper strandrätten och att hens knappast är annorlunda, bortsett från kraftledningen som ju knappast är intressant att skydda. Fastighetsägaren tror att i framtiden kan 5-10 stugor och eventuellt någon bostad få plats mellan ledningen och sjön där den naturligaste tillfartsvägen är via Gunnarsbyvägen (i Kil) samt troligtvis att elen kan tillkomma därifrån. Fastighetsägaren menar att marken är så formad att avrinningen mestadels skulle bli minst 100-200 m norrut, inne i viken. Visten har ju finfina badmöjligheter och fastighetsägarens markbit är inget undantag

LIS-områdets storlek har justerats.

Fastighetsägaren vill igen påpeka fastighetens extremt fina läge mellan två sjöar och med landsväg (och buss) mitt emellan samt att det är ca 3,6 mil till korset inne i Sunne. Fastighetsägaren menar att det hen inte kommer att orka bygga kommer förvisso nästa generation att vilja göra. Fastighetsägaren har dock planer om en rekreations-/skolanläggning som garanterat förr eller senare kommer att ta form som hen

menar är ”en för landsändan unik skapelse, förhoppningsvis i samarbete med universitet (svenskt eller utländskt) rörande kvantfysikalisk samhällssyn och en ny tids förståelse. Allt tar sin tid, i synnerhet detta ämne, men potentialen är enorm. Vi kan, om allt går väl, bli ett Skandinaviens ”Silicon Valley”. Till detta behövs långt från gammalmodighet och förbud. Att vi själva är intresserade att spara så mycket natur som bara är möjligt är ju helt självklart. Med mitt attraktiva läge.”

Synpunkten noteras.

Fastighetsägaren menar därmed att hen önskar även LIS-område men med strandrätt 50 m också vid Visten. Detta för att garantera framtida verksamhet.

LIS-områdets storlek har justerats. Se tidigare ovanstående svar angående innebörden av utpekande av LIS-område. Även fast en fastighet är inom ett LIS-område innebär det inte att det blir per automatik godkänt att bygga närmare än det generella strandskyddet.

Fastighetsägare vid Örtjärnen och Hemsjön

Fastighetsägaren anser att det är bra att kommunen har tagit tag i detta angående LIS-områden. Dock vill fastighetsägaren ge en extra chans att se betydelsen av fler ställen i kommunen. Detta för att möjliggöra möjligheter till inkomst i näring av turister vid fiske, bärplockning, jakt, bastu mm. Exempelvis fastighetsägaren själv äger mark vid två mindre sjöar, (sydöst om Hällsjön) Örtjärn och Hemsjön. I dessa områden finns ej ström. Här har lokala fiskeområdet efterfrågat enklare övernattningsmöjligheter. Fastighetsägaren ansökte för en tid sedan om mindre skogskojoj som Sunne kommun beviljade. Länsstyrelsen sa nej. Motiveringen löd – ingen övernattningsmöjlighet behövs. Trots ett extra förtydligande kring förslaget så avslog länsstyrelsen i likhet med första förslaget. Fastighetsägare berättar att hen blir oerhört besviken på Länsstyrelsens tolkning på grund av fastighetsägarens önskan om att utveckla bygden.

Fastighetsägaren berättar att hen läste om LIS i Dalarna och såg att det finns olikheter i tolkningen av vilka möjligheter som skall gälla och anser att länsstyrelserna borde ha samsyn.

Fastighetsägarens önskan är att tillvarata alla möjligheter, att även utanför de markerade områdena, möjliggöra LIS som nu i fastighetsägarens fall. Fastighetsägaren var beredd att satsa på två till tre skogskojoj, ca 4–8 kvm (ev. mobila) boende i enkel miljö för att människor skall få helhetsupplevelser, vilket idag blir allt mer viktigt för de stressade människor som inte har dessa möjligheter som de boende i bygden har. Fastighetsägaren påpekar att det kan bara vara för tystnaden, brasan eller att mobiltäckningen ej går, som gör det lite extra för upplevelsen som gör att de besöker oss.

Fastighetsägaren meddelar att satsningen skulle kosta hen pengar men att det skulle kunna vara inkomster till Sunnes handel med mera samt att besökare kanske skulle komma tillbaka och dela med sig till andra i bygden.

Fastighetsägaren önskar att folk ges tillåtelse att upprätta i strandnära lägen då det finns plats och ställ krav mot vite om folk försöker att utnyttja detta på fel sätt.

Dessa område är inte aktuella att peka ut i LIS – planen, frågan har som nämnts prövats redan av Länsstyrelsen. Inte önskvärt att ha för många utpekade LIS-områden samt att de områden som utpekade ska ha ett tydligt syfte och tjäna en större skara. Kommunen har inte möjlighet att göra en

”allmän bestämmelse” på byggnation i närheten av vatten för småsjöar och tjärnar.

Fastighetsägare vid Öjervik

Fastighetsägaren önskar ett nytt LIS-område vid sin fastighet för att kunna vidare utveckla verksamhet närmare Fryken.

Området kring Öjervik blev tidigare innan samrådet för LIS-planen bortvalt med anledning av områdets naturvärden, markföreningar samt risken för översvämning.

Ställningstagande

De yttranden som inkommit under samrådtiden och har inneburit justeringar av planhandlingarna sammanfattas nedan.

Planbeskrivning

- *Planhandlingar kompletteras och förtydligas med Agenda 2030, friluftsliv, kulturmiljö, kommunens övergripande bostadsförsörjningsarbete och kollektivtrafik.*
- *Den översiktliga kartan över alla LIS- områden kompletteras och förtydligas efter Länsstyrelsens önskemål.*
- *Områdeskartorna (de detaljerade kartorna för varje LIS- område) uppdateras med beskrivna restriktioner och värden.*
- *Beskrivningen kompletteras för vissa områden, där tätbebyggelse kan tillkomma i och med LIS-planen så kan det bli ett plankrav för detaljplan.*
- *Handlingarna kompletteras med att tydliggöra hur kommunen arbetar med friluftslivsmålen samt så förtydligas hur fri passage tillgodoses till stranden mellan tomterna.*
- *Handlingarna kompletteras med kulturmiljömålen, kartlager över kända fornlämningar samt tydligare beskrivning kring fornlämningar i de LIS- områden som berörs av det.*
- *Handlingarna kompletteras med en generell beskrivning av restriktiviteten att ianspråka jordbruksmark enligt 3 kap 4§ MB. En punkt med generella ställningstaganden angående bland annat jordbruksmark inom LIS- områdena har lagts till samt en närmre motivering under respektive områdesbeskrivning.*
- *Handlingarna kompletteras med en punkt om klimatförändringar.*
- *Planhandlingarna kompletteras med mer information kring tilltänt källsortering.*
- *Planbeskrivningen kompletteras för att få en tydligare bild över naturvärdena för områdena.*
- *Handlingarna har kompletterats med en punkt som heter ”vattenområden och bryggor” under generella ställningstaganden.*
- *Kommunen kompletterar planbeskrivningen med en avståndsredovisning av kollektivtrafik under LIS-områdena.*

- *Kommunen kompletterar LIS-planen med att förtydliga kopplingen mellan LIS-planen och Bostadsförsörjningsprogrammet.*
- *Av olika anledningar har följande LIS-områden utgått: Ivarsbjörke, Öjernäs Udde, Trötvik. Även vissa delområden har utgått inom LIS-områden som finns kvar.*
- *LIS-området Uddheden kompletteras med ett tydliggörande av vad bedömningen kring vattenskyddsområdet grundar sig på.*
- *LIS-planen kompletteras med förtydligande kring påverkan på MKN vatten under avsnitt om konsekvenser för skilda LIS-områden.*
- *Planbeskrivningen kompletteras för att tydliggöra översvämningsriskerna med bland annat tydligare kartmaterial.*
- *Planbeskrivningen korrigeras med rätt uppgifter gällande avstånd från LIS-området Lappnäs till Lysvik respektive Sunne.*
- *LIS-området Råby förtydligas med vilken service kommuner ser att LIS-området stödjer, hur nära det är till kommunalt verksamhetsområde för VA och karta samt information angående översvämningsfrågan.*
- *LIS-området Norra sundet kompletteras och förtydligas utefter riksintresse, landskapsbildskydd, översvämnings och skred. Norra sundet 4 har avgränsats på grund av översvämningsrisk.*
- *LIS- område Centrala Sunne utvecklas kring hur exploatering ska ta hänsyn, LIS-området begränsas, vissa av verksamhetsområdena tas bort och karlagret är uppdaterat med Ditt Värmland*
- *I LIS – området Uddheden ändras rubriken till Udden i planbeskrivningen. Planbeskrivningen har också kompletterats rörande VA-frågor.*
- *LIS- området Västerrottna kompletteras med förtydligande kring vilken service som menas samt geografiska förutsättningar i och med områdets angränsning till väg 882. Planbeskrivningen utvecklas och förtydligas också rörande fornlämningar.*
- *LIS- område Bräckan kompletteras med utförligare beskrivningar gällande service.*
- *Gällande LIS-området Kymmen så förtydligas vilken service det syftar till att stödja.*
- *Planbeskrivningen för LIS -området Ingeby förändras med hänsyn till riskfrågor och har kompletterats angående hänsyn till kraftledning.*
- *Planbeskrivningen för LIS-området Västra Ämtervik har kompletterats angående hänsyn till kraftledning i mellanområdet.*
- *Planbeskrivningen för LIS-området Prästbol har kompletterats med tydligare information om den känsliga kulturmiljön och riksintresset samt så har södra området reviderats och minskats ner.*
- *Planhandlingarna för LIS-området Stavik revideras och minskas ned gällande fornlämningar och begränsningskravet. Kartan över LIS-området kompletteras med förtydligande kring vart fornlämningar finns.*
- *Planbeskrivningen för LIS-området Vitteby utvecklas och tydliggörs.*
- *Planbeskrivningen för LIS-området Visten kompletteras med förtydligande kring vilken service som stötts samt förtydligas kartan över området för vilka känsliga naturmiljöer som menas och mellanområdet begränsas ytmässigt och antalet bostäder minskas.*

- *LIS-området Västansjö minskas ned, planbeskrivningen kompletteras med färre antal föreslagna bostäder och placeringsförtydligande.*
- *LIS-området Bäckalund minskas ned, planbeskrivningen kompletteras med beskrivning av framkomligheten.*
- *Efter trafikverkets synpunkt så läggs tydligare redovisning av närmsta hållplats till i planhandlingarna.*
- *Planbeskrivningen kompletteras, angående trafikverkets kommentarer av statlig infrastruktur som berörs och förvaltas av Trafikverket, med följande: För område 7: Listan över LIS-områden rättas till. Område 13: Planbeskrivningen kompletteras angående skyddsåtgärder. Område 14: Planbeskrivningen justeras rörande parallellvägen. Område 21: Planbeskrivningen kompletteras med rekommendationen om användande av befintliga anslutningar till väg 882.*
- *Efter Forshaga kommuns synpunkt så förtydligas planbeskrivningen rörande sjöns roll som huvudvattentäkt.*
- *Efter Fortums synpunkter så kompletteras planbeskrivningen med information som påtalats.*
- *Efter MBN:s synpunkter så kompletteras planbeskrivningen med information som påtalats.*
- *Efter enheterna Vatten och avlopp-, Avfall- och Plan och projekt-enheten synpunkter på renhållning och slamtömning så förtydligas planbeskrivningen angående transportvägar och vändplaner för tunga fordon.*
- *Efter enheterna Vatten och avlopp-, Avfall- och Plan och projekt-enheten synpunkter på enskilda områdena så justeras viss information som berör Lappnäs, Råby, Uddheden och Lersjön.*
- *LIS-området Bräckans gräns har reviderats och vidgats söderut.*
- *Planbeskrivningen för LIS – området Herresta har kompletterats angående beaktande av stigen ned till stranden.*
- *LIS-området Bäckalunds gräns har justerats.*
- *LIS-området Klövbergets storlek har justerats.*
- *LIS-området Vistens storlek har justerats.*

Miljökonsekvensbeskrivning

- *Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras med information om den kemiska och kvantitativa statusen för Västansjö.*
- *Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras med information om grundvattenförekomsten N Gräsmark.*
- *Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras med information om god ekologisk potential för Kymmen 2027.*
- *Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras angående grundvattenförekomst och nollalternativbeskrivningen förtydligas under samma mål (Miljökvalitetsnorm vatten).*

Medverkande tjänstemän

Mikael Persson, Samhällsplanerare och Petter Wikström, Fysisk planerare